

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST 2015/2016
obor: 16 Historie

Dům U Anděla Strážce v Prostějově

Autor:

Richard Lázna
RG a ZŠ města Prostějova
5. N

Olomoucký kraj

Prostějov 2016

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně, použil jsem pouze literaturu a prameny uvedené v seznamu a postup při zpracování a dalším nakládání s prací je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb. ve znění zákona 303/2013 Sb., o právu autorském a právech souvisejících. Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze práce jsou shodné.

V Prostějově dne 15. března 2016

Abstract

This thesis describes the history of a citizen house on Žižkovo square called “Dům U Anděla Strážce” (House of the Guardian Angel). It contains continuous series of owners from the sixteenth century, description of its current condition and its building development throughout history.

Keywords

House of the Guardian Angel, brewing houses, house history, house owners, building development

Abstrakt

Tato práce popisuje historii měšťanského domu U Anděla Strážce na náměstí v Prostějově. Obsahuje souvislou řadu majitelů od 16. století, popis jeho současného stavu a stavební vývoj v historii.

Klíčová slova

Dům U Anděla Strážce, právovárečné domy, historie domu, majitelé domu, stavební vývoj

Obsah

1	Úvod a cíl práce	5
1.1	Úvod	5
1.2	Cíl práce a metodika	5
2	Historie domu	7
2.1	Měšťanské domy v Prostějově	7
2.2	Rozbor domu.....	8
2.3	Majitelé a obyvatelé domu.....	11
2.4	Stavební historie	26
3	Závěr	37
4	Literatura a prameny	38

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

V domě nazývaném „U Anděla Strážce“ na Žižkově náměstí č. 4 v Prostějově žiji už od svého narození. Jeho stáří jsem si začal uvědomovat v době, kdy můj otec prováděl drobné stavební úpravy v bytě a často se mluvilo o silných kamenných zdech, ve kterých se těžko dají uložit nějaká potrubí či vedení. Stejně tak jako složitost a rozsáhlost vnitřních prostor, kdy si každá návštěva v legraci stěžovala, že u nás bez průvodce zabloudí, a že doma máme místností jako na hradě.

Před časem jsem se dozvěděl, že náš dům byl v roce 1990 již určen ke zbourání a jen díky shodě společenských událostí v roce 1989 k němu nedošlo. Dům získali moji prarodiče v restituci, ale vzhledem k tomu, že město dlouhodobě do domu určeného k asanaci neinvestovalo, bylo nutné provést úpravy vedoucí ke stavu odpovídajícímu současným nárokům na bydlení. V prvé řadě bylo nutné vyměnit celou konstrukci střechy, u níž se sice mluvilo jako o jedné z posledních originálních renezančních střech ve městě, ještě s dobovou orientací úžlabí kolmo k náměstí, ale památkáři označili stav krovů za havarijní, který se již nedá zachránit. Otec celou starou konstrukci krovů zdokumentoval pro případ, kdyby jednou chtěl někdo historii domu podrobněji zmapovat.

Když jsem hledal téma pro svoji další práci SOČ, se kterou bych rád navázal na svoji úspěšnou předložskou práci v oboru historie, bylo mi doporučeno hledat téma, ke kterému mám osobní vztah a které ještě nikdo nezpracoval. Proto jsem se rozhodl psát o historii našeho domu.

1.2 Cíl práce a metodika

Cílem této práce je zpracovat historii domu nazývaného „U Anděla Strážce“, který stojí na prostějovském náměstí. Ze získaných informací je patrné, že tento dům ve městě stojí více než čtyři století. Za tuto dobu prošel mnoha stavebními úpravami, vystřídal se zde mnoho majitelů méně i více významných a dům se také stal svědkem mnoha událostí v historii města.

Postupně jsem procházel všechny dostupné prameny a každý zjištěný fakt jsem si zapsal na kartičku s datem a specifikací informačního zdroje. Všechny tyto kartičky jsem si potom chronologicky seřadil a údaje z nich sepsal do souvislého textu.

Pro získání potřebných informací o našem domu jsem využil především:

Archiv stavebního úřadu – pro přístup je nutné získat povolení z podatelny Stavebního úřadu Magistrátu města Prostějova, to je možno dát jen majiteli nebo spolumajitelům domu. V archivu jsou materiály týkající se našeho domu uloženy v několika vázacích deskách uložených v kartonovém obalu. Dokumenty nejsou nijak uspořádány, bylo nutné je všechny projít, zapsat a následně seřadit.

Katastrální úřad – informace týkající se domu, zapsané v pozemkové knize, může získat opět jen jeho majitel nebo spolumajitelé. Po zaplacení poplatku 100 Kč pracovníci úřadu příslušné části dokumentace vytisknou a předají žadatel. Ve výpisu z pozemkové knihy získaném na katastrálním úřadu jsem našel odkaz na poslední zápis v trhových knihách a od něj jsem postupoval od 20. století do minulosti.

Trhové knihy – nazývané též purkrechtní nebo gruntovní, jsou uloženy ve státním okresním archivu v Prostějově. Pro badatelské účely jsou dostupné také v digitalizované podobě přes stránky Zemského archivu v Opavě. Nejstarší z nich je z let 1475 – 1527, souvislá řada trhových knih, označených A až Z začíná rokem 1563. O návaznost zápisů je postaráno systémem odkazů. Na začátku zápisu je uvedeno, na kterou knihu a list v ní (nejsou číslovány strany, jen listy) tento zápis navazuje a na konci je zase uvedeno, ve které knize a listu zápis pokračuje. U nejstaršího nalezeného zápisu k našemu domu je uvedeno, že navazuje na zápis v knize označené III, list 350. Pravděpodobně jde o odkaz na purkrechtní knihy písaře Šimona Holuba, o nichž se tvrdí, že se tento díl nedochoval (Kühndel, 1932). V zápisech o prodeji a koupi domu jsou uvedeny částky, do poloviny 17. stol. v hřivnách, později ve zlatých, moravského počtu. Čísla jsou zpočátku psána římskými číslicemi, letopočty arabskými, později obojí arabskými. Jsou v nich číslovány jen listy, druhou stranu listu dané paginace označuji v textu písmenem a, za číslem listu.

Okresní státní archiv v Prostějově – je v něm uloženo mnoho dokumentů z historie města, ale najít ty, které se nějak týkají přímo našeho domu je poměrně složité. Využil jsem ale toho, že přímo v badatelně jsou uloženy svázané ročníky novin Hlasy z Hané počínaje rokem 1882, dále adresáře města z počátku 20. stol. a publikace Jana Kühndela o historii jiných domů na náměstí, které mi byly inspirací.¹ V archivu je také uložen osobní fond Dr. Bohuslava Krause, který se historií města amatérsky zabýval a nasbíral mnoho materiálu. Je zde uložena také dokumentace trestního stíhání tehdejšího majitele domu v době 2. světové války.

Okresní státní archiv v Olomouci – zde jsou uloženy dokumenty týkající se lékárny U anděla Strážce z doby korespondence tehdejšího majitele lékárny se zemskou správou o zápisu či výmazu firmy z obchodního rejstříku.

Knihy Ondřeje Přikryla – v čtyřdílné knize Z těžkých dob Prostějova a taktéž čtyřdílné knize Červánky Prostějova zachytil bývalý starosta města boj o politickou moc ve městě mezi německým a českým živlem v letech 1867 až 1892. V jeho vyprávění se objevují i zmínky o tehdejších majitelích našeho domu a jejich postavení ve městě.

¹ Kühndel: Dům U tří zajíců vypravuje; Dům U zeleného stromu; Dům U zlaté studny

2 Historie domu

2.1 Měšťanské domy v Prostějově

První zpráva o Prostějově, tehdy vesnici, je z roku 1131, kdy ji olomoucký biskup Jindřich Zdík přidělil probošství nově založeného dómu sv. Václava, spolu se dvěma poplužními dvory v sousedních Drozdovicích. Začátkem 13. století náležel jako královské zboží Přemyslovcům, v této době vznikla nová část města založená německými kolonisty. Podle nejstarší městské knihy z roku 1392 bylo v té době vnitřní město velmi malé, mělo jen 62 domů, z toho na rynku 31 právozárečných domů.

Rozvoj města začal po husitských válkách, kdy se město dostalo do majetku pánů z Pernštejna. V roce 1445 byl dán základ města spojením tzv. Starého a Nového města a začal růst počet obyvatel. To také díky příchodu židů vypuzených z Olomouce a město se začalo rozrůstat. Do té doby bylo město obeháno jen jednoduchým hrazením, v roce 1495 v pátek po sv. Matěji ve 14 hodin 8 minut, zahájil Vratislav z Pernštejna, podle přesně stanoveného času zřejmě podle rady astrologa, stavbu kamenných hradeb.²

Po rozmachu v tzv. zlaté době českých měst v první polovině 16. století, kdy byla vybudována také nová renezanční radnice, se na jeho konci negativně projevilo ručení města za dluhy pánů z Pernštejna, kteří na konci století nakonec přenechali město Lichtenštejnům.

V 17. století město poznamenala třicetiletá válka, kdy po vpádu Švédů zůstalo ve vnitřním městě jen 33 obývaných domů. Renezanční ráz městských domů vzal za své při ničivém požáru města v roce 1697, kdy vyhořelo 52 z 68 výsádních domů ve městě. Domy začaly být postupně obnovovány, ale již v barokním slohu.

Ještě ani koncem 18. století nedosahovalo město počtem domů takové velikosti, jakou mělo před třicetiletou válkou. K velkému rozmachu města došlo až v 19. století v souvislosti s rostoucí průmyslovou výrobou, již po polovině tohoto století byl Prostějov třetím největším moravským městem.

Měšťanské domy, kam patří i popisovaný dům, byly zakládány na obdélníkových parcelách poměrně malé šířky do náměstí, ale velké hloubky směrem dozadu od náměstí. Samotný obytný dům, obrácený do náměstí, zabíral jen malou část plochy, na většině plochy byl rozsáhlý dvůr s hospodářskými budovami, kde se u domů s právem várečným nacházely sladovny a pivovary, u domů s právem pálit pálenku potom palírny. V této době se na dvorech chovala i hospodářská zvířata, nikde tedy nechybělo hnojiště, ze kterého se hnojívka a splašky odváděly otevřenou stokou přímo na ulici.

Téměř každý dům na náměstí měl prostý nebo zdobený portál, kterým se dalo povozem vjet do domu a na dvůr. Z průjezdu, tzv. dolního mázhausu, se vcházelo do obchodních nebo pohostinských místností a po schodišti do

² Knihy pamětní města Prostějova radního písaře Jana Bělkovského z Ronšova, fol. 16

mázhausu, velké předsíně, odkud se vcházelo do obytných místností. Druhá patra domy většinou neměly, na stranu do náměstí byly opatřeny štíty zakrývající pohled na střechy. Ve štítu často byla okna, ale buď slepá, krytá žaluziemi, nebo vedoucí na půdu či do úžlabí střechy.

2.2 Rozbor domu

Dům, později označovaný jako dům U Anděla Strážce, byl založen na pozemku tvaru protáhlého obdélníku šířky 12,1 m a délky 61,5 m, samotný kamenný dům měl rozměry 12,1 m do náměstí a 16,7 m směrem do dvora. Velikost pozemku je změřena podle stavu v roce 1988, přesně se shoduje s rozměrem podle první katastrální mapy z roku 1833³, dá se předpokládat, že je to současně i jeho původní velikost (obr. 1).

Velikost domu je určena podle dochovaných kamenných zdí, nevíme ale, z které doby pocházejí, zda jsou původní z doby počátku zástavby náměstí kamennými domy nebo z doby pozdější. Podle provedení z lomového kamene by bylo možné datovat vznik zdiva do období renezanace. Současný stav kamenných zdí a příčný řez domem je na obrázcích 2 až 6. Nelze ani s jistotou určit, zda se prvotně jednalo o dva úzké gotické, asi dřevěné domy, šířky 7,3 m a 4,8 m, později spojené do jednoho, či zda jde od počátku o jeden dům, případně s průjezdem. Pro možnost dvou domů by hovořila jen skutečnost, že do počátku 20. století měly části domu oddělené zdi kolmou k náměstí rozdílnou výšku podlah, a to o 54 cm. Podle názoru Mgr. Vítka z olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu byly ale v Prostějově domy zakládány spíše na širších parcelách, a proto se přiklání k názoru, že se od počátku jednalo o jeden dům. Proti možnosti, že užší část domu byla původně průjezdem, hovoří fakt, že je tato část podsklepena a strop tohoto sklepa, který je nejstarší částí domu, je v současné době pouze 28 cm pod stávající úrovní dlažby náměstí. Dá se předpokládat, že dříve byla úroveň povrchu náměstí ještě níže, klenba stropu sklepa by tedy byla téměř na její úrovni. Sklep podle odhadu historika architektury Mgr. Chytila pochází z rozhraní 14. a 15. století, není tedy pravděpodobné, že by byl dodatečně vykopán až po zrušení průjezdu. Dalším argumentem proti funkci části domu jako průjezdu svědčí náčrt z roku 1922, kde je naznačeno dělení tohoto prostoru zdi stejné šířky a polohy jako mají zdi v širší části domu (obr. 3) Dům asi průjezd ani nepotřeboval, protože podél jedné strany pozemku vede ulička, ze které mohl být vjezd na dvůr. Tato ulička je znatelná jak na fresce zobrazující požár města v roce 1697, tak na vedutě z roku 1728 (obr. 7), pravděpodobně existuje již od dob vzniku města, možná stejně, jako přes náměstí protější ulička U spořitelny, u níž to bylo podle archeologických nálezů prokázáno.⁴ Podle pravděpodobných pozůstatků mazhausu a schodiště v patře domu je zřejmé, že z užší části domu v určité době existence domu vycházelo schodiště do patra,

³ Stabilní katastr, indikační skici, 1833

⁴ Prostějovský týden 23/1995– Stávaly Prostějovice na Žižkově náměstí?

v době jeho zřízení by tedy již nemohla být funkční jako průjezd. Z prostoru bývalého mazhauzu a schodiště také vedou schody na půdu s plnou vřetenovou zdí, částečně kamennou. Dům je po kratší straně na úrovni podlahy a stropu 1. patra stažen železnými kleštinami šířky 80 a tloušťky 10 mm, se závlačí příznanou na fasádě (obr. 8), což se zdívem z lomového kamene odpovídá také období renezanace.

V užší části domu je sklep s hlinitou podlahou a kamennou valenou klenbou, z naplocho kladených kamenů. Na straně do náměstí jsou zřetelné úpravy čelní zdi do náměstí, sklepního okénka a kolmé šachty do prostoru přízemí, vyzděné cihlami. Prostor sklepa je přepažen cihelnou zdí a za ní je prostora menšího sklípku zaklenutá cihelnou klenbou, boční stěny jsou také upraveny vyzděním cihlami, tato prostora se jeví jako dodatečně upravována. Zadní čelní stěna je vyzděna z kamene, na jedné straně byla zeď proražena, což je zřejmé ze zbytků kamenů v podlaze, a bylo zde vybudováno schodiště do přízemních prostor vyzděné pouze z cihel. Jedna boční stěna schodiště je ve spodní části kamenná, v horní části je dozděna cihlami (obr. 9), druhá boční stěna je celá cihelná. Za kamennou stěnou je prostora volně zasypána rumiskem, sklep zde pravděpodobně pokračoval až k obvodovým zdem domu.

Přízemní prostor je v celé délce původního kamenného domu zaklenut cihelnou valenou klenbou, v zadní části je v kamenné zdi probourán klenutý průchod do novější přístavby domu. Jak bylo zmíněno výše, byl tento prostor pravděpodobně členěn dalšími zdmi, které byly při pozdějších úpravách odstraněny. Prostor v patře je v části zaklenut cihelnou neckovou klenbou, v části stropem tvořeným dřevěnými trámy s podbitím a svrchním záklopem z desek. V tomto stropě byl také v podbití patrný z menších trámek vytvořený čtvercový otvor, který původně vedl z místnosti pod ním na půdu. Podlaha v přízemí je tvořena vrstvou betonu položenou přímo na zásypu klenby. Podlaha v patře spočívá na roštu podloženém trámy uloženými v zásypu klenby a je tvořena parketovými čtverci tvořenými vždy čtyřmi slepenými menšími čtverci z parket.

V širší části domu je strop v části sklepa od náměstí po příčnou kamennou zeď tvořen „chlévoovou klenbou“, tedy oblouky z cihel vyskládanými mezi železné traverzy, na které je betonový potěr. Tento strop byl zhotoven po odstranění původní klenby sklepa v roce 1915 kvůli snížení úrovně podlahy přízemí o 54 cm. Po původní klenbě zůstal po jedné straně sklepa zbytek zdiva, který tvoří jakousi lavici podél stěny (obr. 10). Část sklepa za příčnou kamennou zdí byla upravena při snížení podlahy místnosti nad touto částí v roce 1928, strop je zde tvořen tvárnicemi hurdis uloženými mezi ocelovými traverzami. Zdi jsou cihelné a byly tady vytvořeny prostory pro předmrazírnu a mrazírnu náležející k prodejně masa v přízemí.

V patře širší části domu byla podlaha i strop tvořeny téměř sedm metrů dlouhými trámy s podbitím a překládaným fošnovým záklopem. Podlaha je stejně jako ve vedlejší zaklenuté místnosti tvořena roštem se shodnými parketovými čtverci. V úrovni podlahy půdy byla v době před odstraněním střechy v roce 2008 různá výška obou částí domu srovnána zásypem a byla dlážděna čtvercovými cihlami půdovkami. Po odstranění zásypu a záklopu se zjistilo, že zhlaví

trámů bylo napadeno hnilobou a hrozilo jejich propadnutí do místnosti pod nimi. Byly proto i se záklopem odstraněny, a protože byl problém sehnat takto dlouhé dřevěné trámy, byl strop nově vytvořen z polystyrenových panelů a celá plocha půdy nad oběma částmi domu byla pokryta armováním a zalita vrstvou betonu, která vytvořila samonosnou desku spočívající na kamenných obvodových zdech. Z jedné z místností v 1. patře také vychází otvorem probouraným v obvodové kamenné zdi propojení s místností nad Uprkovou ul.

Vnitřní členění prostor domu je tvořeno zdmi z cihel, ze kterých je vystavěna také přístavba schodiště a budovy ve dvorním traktu. Velká místnost v patře domu byla rozdělena v roce 2008 odstranitelnými sádrokartonovými příčkami na dva pokoje a chodbičku, z části dřívější předsíně před pokoji byla zřízena koupelna a WC.

Půdorys celé této zástavby byl do doby zbourání dvorního traktu v roce 1988 shodný s půdorysem v katastrální mapě z roku 1833. Uspořádání stěn domu je patrné z obrázků 2 až 6. Oproti obvyklému zakreslení zdí v rozborech domu podle doby vzniku, jsem vzhledem ke svým nedostatečným znalostem stavební historie rozdělil zdívo jen na kamenné a cihelné.

2.3 Majitelé a obyvatelé domu

Zatím prvním známým majitelem domu je vdova, jmenovaná jako Kateřina Albrechta nebo také jako Albrechtka, která zemřela v roce 1582⁵. Byla velmi majetná, ve své závěti⁶ odkázala v ní vyjmenovaným osobám takové množství peněz, že by se za ně dal koupit celý dům. Část majetku odkázala mimo jiné také své vnučce Alžbětě.

V době po polovině 16. století se v dějinách města objevuje jméno Pan Albrecht nebo také Albrecht kožišník. Byl významným měšťanem, radním města, a v šedesátých letech dokonce purkmistrem. Z členů cechu kožešníků to ale nebyla žádná výjimka, v letech 1559–1560 byl purkmistrem kožešník Jan, v roce 1538, kdy byl purkmistrem kožešník Martin Pernička, byl m. j. pořízen honosný portál na nově postavené radnici a jeho jméno je na něm zvěčněno.

Albrecht kožešník zemřel v květnu 1571 i se svým synem Janem⁷. Albrechtův tehdejší význam pro město nám dokreslil v roce 1993 nález jeho náhrobníku (obr. 11) v místech, kde býval rajský dvůr husity zničeného augustiniánského kláštera, v sousedství hlavního kostela.⁸ Tohoto privilegia se pravděpodobně dostávalo jen nemnoho měšťanům. Zcela jistě byl také bohatý, jako ručitel je uveden při koupi více než třiceti nemovitostí mezi roky 1550 a 1570. Sám vlastnil kromě domu ještě i statek (dwuor), zahradu a pole někde na jih od hradeb, které koupil od Šťastného Vratislava z Mitrovic⁹.

Samozřejmě vyvstala otázka, zda ona Albrechtka mohla být vdovou po Albrechtu kožešníkovi. Bylo by to pro historii města zajímavé zjištění, kdybychom jako prvního doloženého majitele mohli uvést tohoto významného měšťana. Po prozkoumání dostupných záznamů v purkrechtních a trhových knihách se podařilo sestavit řetěz indicií, z kterých si můžeme udělat závěr. Vyjdeme ze záznamu o prodeji pole po smrti kožešníka Albrechta v r. 1571:¹⁰

„Páni starší prodali a podle pořádku práva odevzdali půl lánu role po nebožtíku Panu Albrechtovi Dorotě, vdově po nebožtíku Janovi, synu Albrechtovu pozůstalé, za 655 hřiven [...]. Stalo se v den pamětní Jana Křitele Krista Pána 1571.“

⁵ Knihy purkrechtní, svazek C, fol. 7

⁶ Kniha testamentů z let 1533 – 1585, fol. 178

⁷ Kniha příjmů a vydání cechu kožešníků (1565-1779), fol. 2 a

⁸ Kokojanová: Přírůstek hmotných památek prostějovského kožešnického cechu

⁹ Trhová kniha B, fol. 297

¹⁰ Tamtéž, fol. 235

Záznam v knize pokračuje na téže straně zápisy:

„Dorota, nahoře psaná, z vůle pana Petra Oderyka, manžela svého z Kroměříže, toho půl lánu roli pustila panu Martinovi Primusovi [...]. Stalo se v pátek před sv. Duchem 1573.“

Jméno Petr Oderyk se objevuje také jako osoba přítomná při sepisování závěti významného prostějovského purkmistra Martina Primuse v roce 1581,¹¹ jehož hrobka se také nalézá na stejném místě, kde byl nalezen náhrobník Albrechta kožešníka. V dalším zápisu je uvedeno:

„Pan Martin Primus prodal a podle pořádku práva odevzdal půl lánu roli, kterouž koupil od paní Doroty, pana Petra Oderyka manželky, panu Václavovi Hulovi za 660 hřiven [...]. Stalo se v pátek den sv. ??? 1576.“

Odkaz na další zápis již vede na jiný list¹² :

„Pan Václav Hule prodal a podle pořádku práva odevzdal jednu čtvrt roli, kterou koupil od pana Martina Primuse, Pavlovi Lobodskému za 330 hřiven [...]. Stalo se v pátek po sv. Prokopu 1577.“

Mezi dalšími zápisy o složení částky pro splácení kupní ceny je uveden tento:

„1582 položil pan Pavel 10 hř. na pravie.“

A jiným rukopisem je za tuto větu dopsáno:

„Vráceny p. Pavlovi Lobodskému za skoupené od Jíry Budínského 2 hř., Adamovi z Kroměříže 2 hř., Anně Svarovské 2 hř., Mandě 2 hř., Krátkému do Kralic 2 hř.“

S tímto zápisem zřejmě souvisí zápis následující, oba jsou zapsány stejným rukopisem. Věta za zápisem z r. 1582 byla asi dopsána až po zápisu v r. 1583:

„Leta Panie 1583 ve čtvrtek po sv. Havlu předstoupil před pány starší na rathaus Jíra Budínský z Podivína s panem Petrem Lobodským a tu jest oznámil, že jest p. Pavlovi spravedlnost svou všecku, kteráž jemu po Albrechtce připadla, prodal[...]"

Když se nyní podíváme na testament, který nadiktovala majitelka, dvora, zahrady a domu ve městě, zapsaná jako Kateřina Albrechta, čteme zde:

„Adamovi pekaři do Kroměříže, Anně Svarovské do Němčic, Mandě, sestře Svarovské, do Němčic, Jírovi, bratru Svarovské, Dorotě Krátké do Kralic, těm všem osobám po-

¹¹ Hlasy z Hané, 4. 11. 1916

¹² Trhová kniha sv. B, fol. 234 a

roučím 400 zl. [...] [...] A cožkoli pak statku na hotových penězích a na gruntech mimo toto od poručení zůstalo, ten všecek poroučím na rovné díly Adamovi, Anně, Mandě, Jirovi, Dorotě, Alžbětě vnučce své, aby se tím rovnými díly rozdělili [...]“

Jsou zde také ještě další náznaky možnosti, že se jedná o vdovu po kožešníkovi. Sumu 23 rýnských zlatých jí dlužil kožešník Hons (asi kožešník Honz, někdy také psán jako Hans) Reinholz, který přišel do Prostějova z Osoblažska¹³. Je pravděpodobné, že by si kožešník půjčil opět od kožešníka. Že kožešníci drželi při sobě, také vidíme z trhových knih. Když si kupoval dům Matouš kožešník, byli jeho ručiteli mezi jinými i Adam kožešník, Albrecht kožešník, Tomáš kožešník a Hans kožešník¹⁴. V dříve zmiňovaném zápisu o prodeji domu po vdově Albrechtce čteme na listu 7a u zápisu z roku 1584:

„Dány Alžbětě sirotku, dceři Jana Albrechta, na žádost P. Primusky 4 hř. 4 gr. 3 d.“

V roce 1586 je v textu po zápisu splátky domu novým majitelem uveden odvod části peněz:

„... Adamovi 2 hř. 23 gr. 2 d., Anně 2 hř. 23 gr. 2 d., Krátkýmu 2 hř. 23 gr. 2 d., díl Alžbětin 2 hř. 23 gr. 2 d.“

Vzhledem k tomu, že mezi pozůstalými po vdově Albrechtce z domu na náměstí, kteří na něm měli nějaký majetkový podíl, se objevují stejná jména jako u Kateřiny Albrechtky, vdově po kožešníkovi Albrechtovi, můžeme považovat za dostatečně zdůvodněné tvrzení, že majitelem domu byl i Albrecht kožešník.

Po smrti vdovy Albrechtky prodali její dědicové dům Matyáši kameníkovi za 1100 hřiven¹⁵, ten ho ještě v tom samém měsíci prodal za 1200 hřiven Jiříkovi Luštěnskému¹⁶.

O Jiříkovi Luštěnském se můžeme dočíst¹⁷, že byl prostějovským radním v době dostavby husity zničeného kostela v letech 1586–1588. Pro stavbu tehdy chyběl kámen a tak se Jiřík Luštěnský a jeho spoluradní Martin Matyášův vypravili s vozy z Prostějova poddaných vesnic pro stavební kámen do Nové Vsi u Moravské Třebové. Byli vybaveni průvodním listem od písaře Časlavského opatřeným městskou pečetí, aby byl náklad po cestě ušetřen placení mýtného.

Jiřík Luštěnský prodal dům a zahradu na Nových ulicích v roce 1597 za 1400 hřiven krejčímu Václavu Procházkovi¹⁸. Podle soupisu činží¹⁹ se zahrada nacházela mezi kostelem sv. Petra a ulicí Žešovskou, dnes Brněnskou. Když pak

¹³ Kühndel: Prostějovští kožišníci, s. 45

¹⁴ Trhová kniha sv. A, fol. 16 a

¹⁵ Trhová kniha sv. C, fol. 7

¹⁶ tamtéž

¹⁷ Kühndel: Jak se dříve stavovalo

¹⁸ Trhová kniha sv. C, fol. 8

¹⁹ Činže svatojiřská 1682, fol. 16

Václav Procházka v roce 1600 zemřel, páni starší prodali jeho dům a zahradu za 1400 hř. přednímu měšťanovi a také purkmistrovi Bartoloměji Zvolenskému²⁰, kterého známe z historie také jako majitele domu U tří zajíců.²¹

Roku 1605 prodal Bartoloměj Zvolenský dům a zahradu soukeníku Janu Hrabovskému.²² Jan Hrabovský zemřel v roce 1622 a až do roku 1625 platila splátky za dům jeho manželka Alžběta²³. Vdova Alžběta prodala v roce 1625 dům, poprvé zde uváděný jako výsadní, v rynku ležící, za 1400 hř. Jiříkovi Okatému z Loštic.²⁴ Dále je dům již veden v zápisech bez zahrady, ta má v knihách již svoji řadu majitelů.

Vývoj právozárečného měšťanstva v Prostějově lze sledovat od konce 14. století. V roce 1392 se pivo vařilo a šenkovalo (čepovalo) v 34 krčmách, z toho 31 bylo na rynku (náměstí). Na konci 15. století trpělo pivovarnictví a sladovnictví ve městě nedostatkem vody, což Paní Johanka z Kravař vyřešila v roce 1491 obdarováním města přítokem vody z rybníků nad městem. Většina prostějovských domů dostala výsadu práva várečného za Viléma z Pernštejna. V roce 1500 vzrostl počet výsadních domů o 7 a v roce 1518 o dalších 31.²⁵ Po roce 1533 se zabývali výrobou sladu a piva, vinným a pivním šenkem jen ty domy na rynku a některých ulicích města které byly výsadní, a podle tehdejšího nařízení Karla z Lichtenštejna také jen v těchto domech se mohly vyrábět a šenkovat pálenky. Bylo jich v té době ve městě 68, jejich seznam zpracoval Jan Kühndel.²⁶

V roce 1629 páni starší namísto Jiříka Okatého prodali tento výsadní dům, stále v hodnotě 1400 hř., Maxmiliánu Vodňanskému. Dům splácel osobně do roku 1637, v tomto roce pravděpodobně zemřel, protože v roce 1638 zaplatila další splátku jeho vdova Zuzana.²⁷

Tento Maxmilián Vodňanský byl synem lékárníka Maxmiliána Vodňanského (†1597), po apatykáři Václavovi, působícím zde v letech 1493–1505 majitele teprve druhé lékárny v historii města. Lékárnu si Vodňanský zřídil v roce 1575 na Pernštýnském náměstí č. 3. V té době v Prostějově působil lékař Václav Mikuláš a královský chirurg Jan Hamburger, služeb lékárníka asi obyvatelé města i díky jim využívali. Přesto tento lékárník zemřel značně zadlužený.²⁸

V roce 1639 páni starší, jako zástupci sirotka po Maxmiliánu Vodňanském, jménem pravděpodobně též Maxmiliána, prodali na základě závěti dům za 1400 hř. jeho vdově Zuzaně. Měla každoročně splácet při sv. Václavu po 30 hř., splát-

²⁰ Trhová kniha sv. C, fol. 524

²¹ Kühndel: Dům U tří zajíců vypravuje, s. 24

²² Trhová kniha sv. C, fol. 524 a

²³ Tamtéž, fol. 525

²⁴ Tamtéž, fol. 525 a

²⁵ Kühndel: Nejstarší městská kniha prostějovská, s. 129

²⁶ Kühndel: Právozárečné měšťanstvo v Prostějově, s. 103-104

²⁷ Trhová kniha sv. D, fol. 487

²⁸ Fröml: Dějiny lékáren v okrese Prostějov, s. 19

ky za dům ale místo Zuzany hned od roku 1639 platil Jiřík Hlaváček,²⁹ který je v dalším textu uváděn jako posesor, tedy držitel domu.

Jiřík Hlaváček prodal v roce 1671 tento dům v ceně 1400 hřiven panu Augustinu Kristovi.³⁰ V předchozím odstavci tohoto zápisu je také zmíněno, že část peněz měli obdržet Maxmilián Vodňanský (musel to být již vnuk bývalého majitele domu) a jeho synové Pavel a Václav. Oba se ale dostali na šikmou plochu, Pavel, který byl stíhán rychtářem, „[...] *zed miestskau przelezl a pricz utekl*“, a Václav [...] *mlejn horni wypalył, a pro tu przyczynu na wojnu se dal* [...]. Oběma byl podíl na domě zabaven na pokrytí způsobených škod.

Augustin Krist (1630–1693) v závěti odkázal dům svým pozůstalým. Dům byl již od roku 1690 plně splacen, a proto není možné zjistit, zda při velkém požáru města v roce 1697 vyhořel. Majitelům nesplacených domů totiž byla až třetina purkrechtních plateb odpuštěna, aby mohli majitelé ušetřené peníze vložit do obnovy domu. V roce 1702 si vdova po panu Kristovi vypůjčila 300 rýnských zlatých, dům zastavila jako záruku splacení. Je možné, že potřebovala peníze na dokončení opravy domu pokud také padl za oběť požáru. V zápisu³¹ je směřicí češtiny a latiny psáno:

„Pani Katerzyna wdowa po neboss. p. Augustynowy Krystu wypugczyła od pani Maryanny Hrdiborske 300 Zr. pod obyczegny auroky 6 per centum, naproti podstawyla dum swug wysadni, by in casum mora aut impotentia regress swug prawuw dosahnauti mohla dle znieni zapysu sub dato 6. may 1702 czoz se tudy pro pruchod prawa annotyruge.“

Marianna Hrdiborská byla vdovou po tehdy snad nejbohatším statkáři a majiteli hned několika domů ve městě, sama byla majitelkou domu na dnešním nám. T. G. Masaryka č. 6, kde měl později lékárnu významný prostějovský starosta a dobrodinec města Karel Vojáček, ale také domu U tří zajíců, který byl tehdy v roce 1697 ušetřen požáru.³²

Pozůstalá vdova po nebožtíku Augustinu Kristovi, Kateřina, prodala tento, již úplně zaplacený, výsadní dům v roce 1708 Václavu Růžičkovi za 1400 hř. Ten současně splatil i 300 zl., které dlužila vdova Kristová Marianně Hrdiborské.³³ Když v roce 1716 Václav Růžička zemřel, poručníci sirotka po nebožtíkovi prodali dům „se vším starým právem a příslušenstvím“ za 1400 hř. Johannu (Janu) Braunerovi.³⁴ Jan Brauner si na splacení domu vypůjčil v roce 1718 od Martina Hrdiborského sumu 1800 zl. rýnských s úrokem 6 %.

²⁹ Trhová kniha sv. D, fol. 487

³⁰ Trhová kniha sv. D, fol. 488

³¹ Trhová kniha sv. D, fol. 494 a

³² Kühndel: Prostějovské domy, s. 92

³³ Trhová kniha D, fol. 494 a

³⁴ Trhová kniha D, fol. 494 a

Jan Brauner potom prodal dům v hodnotě 1400 hř. v roce 1723 Johannu Georgu Tommannovi za 2800 zl. rýnských.³⁵ V roce 1731 prodal Tommann tento dům Petru Františku Heinrichovi (1697–1759) za hotových 3700 zl.³⁶ Po smrti Petra Heinricha v roce 1759, byl tento dům v ceně 1400 hř. připsán dle rozhodnutí magistrátu pozůstalým za 3800 zl.³⁷

Poručníci sirotků po nebožtíku Petru Heinrichovi prodali jejich podíl pozůstalé vdově Barboře Heinrichové. Po její smrti v roce 1770 dům, tentokrát již v ceně 4000 zl., připadl znovu jejím dvěma dětem Marii Anně a Tobiášovi.³⁸ Od Marie Anny a Tobiáše Heinrichových koupil dům v roce 1778 za 4000 zl. Georg Misera (1734-1803)³⁹.

Zde končí zápisy v českém jazyce a všechny ostatní až do 20. století jsou v němčině. Není také možné rozlišit, zda byl majitel domu Čech nebo Němec. Jména jsou proto uváděna tak, jak jsou v knihách zapsána.

Kromě rodiny Georga Misery bydlel v té době v domě také krejčovský mistr Karel Petura, pravděpodobně zde měl i dílnu. Z matrik víme, že mu v roce 1783 zemřela šestiměsíční dcera Apollonie, o rok později novorozený syn Josef. O rok později se mu narodil syn, kterému opět dali jméno Josef, ten mu ale o měsíc později také zemřel a o dva měsíce později i jeho manželka Anna. V roce 1788 se Karel Petura ve svých třiceti letech znovu oženil, s devatenáctiletou Apollonií. O rok později se jim narodila dcera Anna, která ale o půl roku později také zemřela.

V roce 1786 v tomto domě zemřel ve věku 24 let Wenzel Misera, syn Georga Misery. V této době ubytoval Georg Misera v domě i další rodiny, protože matriky uvádějí, že 2. 10. 1788 v domě zemřel Frantz, dvouletý syn pana Ludwicka von Stockheim, kapitána císařského pěšího pluku, 30. 11. 1792 se zde narodila Marianna Křižanovská, 3. 12. 1792 zde zemřela osmiletá dcera vojáka Antona Schena (Schöna?) Františka, 16. 12. 1792 se zde narodila Victoria, dcera Josefa Fibichera. Vzhledem k tomu, že zde bydlelo tolik osob, bylo by možné předpokládat, že v té době měl již dům zastavěnu dvorní část pozemku, možná již v té podobě, jak je zdokumentováno na první katastrální mapě z roku 1833, jak bylo zmíněno v kapitole 2.2. Tento půdorys zástavby byl zachován až do roku 1988, kdy proběhla asanace těchto budov.

V roce 1792 nechal Georg Misera úředně odhadnout hodnotu svého domu od přísežného znalce staveb a umění, magistrátního rady Maxe Steffanowského. Hodnota prací zednických byla stanovena na 3500 zl., prací tesařských na 1500 zl. a hodnota práva výčepního byla stanovena na 2500 zl. Hodnota celého domu tak dosahovala 7500 zl. Mimo rady Steffanowského je na listině podepsán také zednický mistr Johann Semler a tesařský mistr Karel Stietowsky. Příjmení Semler, někdy psáno také jako Semmler se později objevuje mezi majiteli domu.

³⁵ Trhová kniha E, fol. 592

³⁶ tamtéž

³⁷ tamtéž

³⁸ Trhová kniha E, fol. 592 a

³⁹ tamtéž

Od Georga Misery koupil dům v roce 1795 Ignatz Kwiczala (Ignác Kvíčala?) za 6370 zl.⁴⁰ Georg Misera však v tomto domě zůstal bydlet, a to do své smrti v roce 1803. Do roku 1807, kdy ve věku 72 let zemřela, zde bydlela i jeho manželka Magdalena.

V době vlády Marie Terezie bylo v únoru 1770 uzákoněno přidělení popisných čísel, číslování domů ve většině obcí proběhlo od podzimu 1770 do roku 1771. Zpočátku nemělo charakter trvalého označení, ale pořadového čísla v konkrétním soupise, dům byl číslem až do dalšího přečíslování „popsán“ křídou na vrata či dveře. Číslování se provádělo s pomocí vojska v přirozeném sledu tak, jak lze obec postupně projít, obvykle po směru hodinových ručiček. Začínalo se většinou nejdůležitější, zpravidla veřejnou budovou. Náš dům obdržel popisné číslo 45.

V roce 1796 koupil dům č. 45 od Ignatze Kwiczaly Joseph Fiker za 9 000 zl. V zápisu jsou již výslovně zmíněna všechna práva, tedy vařit pivo, šenkovat pivo a víno, pálit a šenkovat pálenku.⁴¹ V roce 1798 koupil obytný dům č. 45 s právem výčepním od Josepha Fikera Vinzenz Koller, nyní již za 13 000 zl.⁴² Tento Vinzenz Koller byl do roku 1791 také majitelem právovárečného domu na dnešním náměstí T. G. Masaryka č. 8. Hned v roce 1799 prodal Vinzenz Koller dům č. 45 znovu Ignatzi Kwiczalovi, ale tentokrát jen za 12 000 zl. ⁴³ Proč cena klesla, se v zápisech nedočteme.

Podle zápisů z matrik v domě Ignatze Kwiczaly bydleli kromě Georga a Magdaleny Miserových např. vdova Barbara Templinová, která zde v roce 1802 zemřela ve vysokém věku 95 let, v roce 1803 zde potom zemřeli 68letý Georg Schöps, již zmíněný Georg Misera a 48letá vdova Anna Olenská. Také se ale v tomto roce oženil další z obyvatel domu, třiadvacetiletý Joseph Tengl a o rok později čtyřadvacetiletý Dominik Tengl. Vzhledem ke shodnému věku to pravděpodobně byla dvojčata. V roce 1805 se v domě narodil Franciscus Eugenius, syn obuvnického mistra Josepha Ischtwana (Ištvána?) a jeho ženy Elisabethy.

V roce 1806 kupuje dům č. 45 od Ignatze Kwiczaly Joseph Krauss za 10 600 zl.⁴⁴ Podle prodejní smlouvy ze dne 1. 9. 1819 následně získal vlastnictví domu Vinzenz Semler za 16 000 zl., opět včetně práva vařit pivo, pálit pálenku a čepovat pivo, víno a pálenku.⁴⁵ Vinzenz Semler, v některých zápisech psaný jako Semmler, syn Josepha Semmlera mohl být synem toho zednického mistra Josepha Semmlera, který se podílel na vypracování odhadu ceny domu pro dřívějšího majitele Georga Misera. Můžeme tak usuzovat i z toho, že Vinzenz byl v matrice zemřelých uveden jako stavitel, povolání by tedy po otci zdědil. 20. 1. 1827 se Vincenci Semlerovi a jeho manželce Josefě, rozené Kollerové, narodil syn Fridericus Theodorus Carolus a 23. 5. 1830 syn Joanes Nep. Ignatius

⁴⁰ Trhová kniha E, fol. 734

⁴¹ Trhová kniha L, fol. 122

⁴² Trhová kniha L, fol. 122 a

⁴³ Trhová kniha L, fol. 123 a

⁴⁴ Rejstřík změn držby domů ve vnitřním městě 1776–1840

⁴⁵ Hlavní pozemková kniha pro Prostějov – vnitřní město, fol. 161

Josephus Semler. (uváděný jako Johann nebo také Jan Semler).⁴⁶ V domě v té době také bydlel bednář Karel Gamberský, v matrice je v roce 1828 zapsáno narození jeho syna Vincence, který o rok později zemřel, v roce 1830 se mu ještě narodil syn, zapsaný jako Carolus Borom. (Karel Boromejský), a v roce 1832 dcera Hildegarda. Kromě tohoto bednáře bydlel v domě ještě sítař Mezner a obuvník Schmukarz.

V sousedním domě č. 50, dnes Žižkovo nám. č. 3, bydlela již na počátku 19. století německá rodina Hundsfeldova. 28. 6. 1800 se zde narodil Vinzenz Hundsfeld, který získal v roce 1823 ve Vídni diplom magistra farmacie. Vrátil se do Prostějova a pracoval do roku 1853 jako provisor v lékárně U Černého orla. V letech 1853-1869 byl nájemcem a provozovatelem této lékárny, než dům i s lékárnou v roce 1869 koupila Vincencie Vojáčková pro svého syna Karla, pozdějšího významného starosty a dobrodince města. Hundsfeld získal 30. 11. 1869 licenci na novou (v té době ve městě třetí) lékárnu, kterou si v roce 1870 zřídil ve svém domě č. 50 na tehdejších Horním náměstí. ⁴⁷ Tato lékárna nesla označení „U Anděla Strážce“. Jako Němec byl členem tehdy převážně německého obecního zastupitelstva, ve volbách v srpnu 1867 dokonce získal 82 hlasů, jen o jeden hlas méně než budoucí starosta Jan Zajíček.⁴⁸ V době ostrého boje mezi českým a německým živlem o vedení města byl Hundsfeld označován jako mírný, do bojové opozice méně vhodný.⁴⁹

V září 1867 Vinzenz Hundsfeld z důvodu vysokého věku odstoupil ze zastupitelstva, od roku 1870 se věnoval jen práci lékárníka, té si ale dlouho neužil, zemřel již v roce 1873. V prosinci 1870 byly po odstoupení tehdejšího zastupitelstva vypsány nové volby. Nevíme určitě, zda byl tehdejší majitel našeho domu Vincenc (někde uváděn také jako Čeněk) Semler Čech, ale ve volbách do obecního zastupitelstva v roce 1867 volil českou Národní stranu.⁵⁰ Dříve do zastupitelstva volil 5-6 Čechů a 4-5 Němců, v tom roce 1870 se při volbě ve II. sboru zdržel volby.⁵¹

Když 14. 6. 1871 zemřel ve věku 74 let měšťan a stavitel Vincenc Semler, dům na Horním náměstí č. 45 získal v roce 1872 jeho syn Jan Semler za 12 000 zlatých.⁵² Jan Semler byl důstojníkem rakouské armády, a zemřel jako major ve výslužbě v Prostějově 22. 11. 1907 ve věku 77 let, bydlel v té době na Poděbradově náměstí. S největší pravděpodobností ale byli Semlerovi angažovaní Češi, jako pohřbívající kněz je totiž u Jana Semlera v matrice uveden výrazně pročeský farář Karel Dostál – Lutinov, což bylo výjimečným případem. U většiny zemřelých v té době byl totiž pohřbívajícím hřbitovní kněz p. František Starý. Také místo jeho posledního odpočinku je mezi významnými obyvateli města u hlavní

⁴⁶ Kniha narozených, Prostějov u sv. Kříže, 1826–1832, fol. 157

⁴⁷ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova III. díl, s. 5

⁴⁸ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova I. díl, s. 135

⁴⁹ tamtéž, s. 141

⁵⁰ tamtéž, s. 137

⁵¹ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova II. díl, s. 147

⁵² Hlavní pozemková kniha pro Prostějov – vnitřní město, fol. 261 a

hřbitovní zdi. Jeho hrob byl hned vedle hrobu českého vlastence, nadučitele Gustava Trupky. Ve stejné řadě hrobů najdeme i hrob Karla Dostála-Lutinova.

Když v lednu 1873 Vinzenz Hundsfeld zemřel, lékárnu „U Anděla Strážce“ koupil od jeho dědiců Wilhelm (často uváděný také jako Vilém) Reymund Gebauer. Převzal po něm nejen lékárnu, ale i četné politické a společenské funkce, dalo se o něm říci, že byl stejně seriózní povahy jako Hundsfeld, byl označován jako osvědčený liberál a znalec a milovník honitby.⁵³ Narodil se v roce 1846 v Lechovicích u Zábřehu⁵⁴ v německé rodině, diplom magistra farmacie získal 17. 7. 1868 ve Vídni.⁵⁵

V červnu 1873 si Gebauer podal ke krajskému soudu v Olomouci žádost o zařazení své lékárnické živnosti do obchodního rejstříku, které bylo provedeno v srpnu 1873.⁵⁶ . Současně to bylo oznámeno i v Brněnských novinách a Wiener Zeitung. Gebauerovi v domě č. 50 také bydleli, 6. 10. 1874 se zde Wilhelmu Gebauerovi a jeho manželce Marii narodil syn Franz Anton Emmanuel, 3. 5. 1876 potom dcera Marta Margaretha. Další dcera, Friderica Theresia, se Gebauerovým narodila 10.8. 1880. Hundsfeldovi dědicové - syn Jan, c. k. hejtman v Olomouci, dcery Terezie Špručková a Klaudie Habelová - dům č. 50 prodali v roce 1887 Jiřímu Lasusovi za 18 231 zlatých.. O Jiřím Lasusovi bylo známo, že si čile dopisoval s Mikolášem Alšem.

Nevíme, jestli měli Gebauerovi s dědici po lékárníku Hundsfeldovi nějaké spory, ale dne 4. 2. 1882 koupil Wilhelm Gebauer za 16 200 zlatých sousední dům č. 45 od Jana Semlera. Hned požádal o povolení úprav prostor přízemí v pravé, užší části domu, a sem také 1. 8. 1882 lékárnou U Anděla Strážce přestěhoval.⁵⁷ Podle popisu pozdějšího asistenta PhMr. Frömla „*Oficina byla dlouhá, tunelovitá, na konci byl kancelářský kout, laboratoř s oknem do dvora a schody do inspekčního pokoje a skladu*“. Asi až od této doby se označení „U Anděla Strážce“ začalo vztahovat i na dům. Podle J. Kühndela se totiž ještě mnohem dříve označoval jako dům „U Anděla Strážce“ dům č. 3 na dnešním náměstí T. G. Masaryka.

Wilhelm Gebauer byl značně politicky i společensky činný. V lednu 1883 byl kandidátem za Němce do voleb, byl zde veden jako náhradník do 1. sboru. V březnu téhož roku byl členem sedmičlenného výboru pro zbudování chudobince a chorobince⁵⁸. V červnu potom předsedal akci německého spolku Turnverein, na níž Němci ve svých výstupech zesměšňovali Čechy a Sokoly, nejak-tivněji prý žid Lasus.⁵⁹

V Gebauerově lékárně pracoval jako asistent jakýsi Josef Hoffmann, o němž vyšel v prosinci 1884 v Hlasech z Hané článek o jeho nešťastném manželství,

⁵³ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova III. díl, s. 123

⁵⁴ Matrika narozených Lechovice 1836-1871, fol. 107

⁵⁵ Fröml: Dějiny lékáren v okrese Prostějov, s. 224

⁵⁶ Krajský soud Olomouc, firemní spisy II, inv. č. 95

⁵⁷ Hlasy z Hané 30.7.1882

⁵⁸ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova I. díl, s. 107

⁵⁹ Hlasy z Hané 7.6.1883

kdy se údajně pokusil zastřelit nejdříve svoji ženu a potom se dvakrát střelil do hrudníku. V dalším čísle vyšlo upřesnění této události, kde Hoffmann, kterého se podařilo lékařům zachránit, tvrdil, že první ranou nemířil na manželku, ale na sebe a netrefil se.⁶⁰

16. ledna 1885 bylo ustaveno obecní zastupitelstvo s převahou Němců, starostou byl zvolen odrodilec Jan Zajíček, lékárník Gebauer se stal radním. Zaha-joval také následné povolební shromáždění v sále domu U Černého medvěda.

Když bylo 24. 3. 1885 rozhodnuto o výstavbě městské nemocnice, v přípravném výboru zasedli i lékárníci Vojáček a Gebauer⁶¹, od října byl Gebauer zvolen do výboru, který dohlížel na její stavbu. K otevření nemocnice došlo na podzim 1887, bylo při tom dohodnuto, že lékárny se budou střídat v dodávkách léků. Když se v roce 1897 stal ředitelem nemocnice Jaroslav Mathon, začal stoupat počet ošetřených a tím stoupla výrazně i spotřeba léků. Začaly tak neshody mezi lékárnami, kdy si Gebauer stěžoval v září 1905 na výroční schůzi olomouckého lékárnického gremia, že je při dodávkách léků obcházen a již několik let nedostal z nemocnice zakázku, že všechny dodávky získává pan Knapp z lékárny U Černého orla, bývalé lékárny Vojáčkovy.⁶²

24. 8. 1885 se uskutečnilo na zámku v Kroměříži setkání císaře Františka Josefa I. s ruským carem Alexandrem III. Při příležitosti této události proběhla audience deputací měst Kroměříže, Přerova, Prostějova a Olomouce. Za Prostějov se zúčastnili se starostou Zajíčkem radní Gebauer a Skála.⁶³

V roce 1886 byl W. Gebauer předsedou bruslařského Eislaufklubu, který měl v zimě pronajatu plochu rybníka (sezónní lístek stál 2 zlaté, vstup na bruslení 20 kr., pro studenty 10 kr., pro děti pod 13 let a diváky 5 kr.).⁶⁴ V tomto roce byl také jmenován místo Ing. Biberle, architekta veřejné nemocnice, do Silničního výboru, v němž se vehementně zasazoval o to, aby se okolo silnic nesázely aleje ovocných stromů.⁶⁵ Od roku 1888 až do roku 1910 byl také členem Okresní školní rady. Když na podzim roku 1888 městské zastupitelstvo schválilo, aby bylo započato s rozkopáním valů a upravením sadů, byli dohledem pověřeni radní Gebauer a Wait.⁶⁶

V lednu 1890 proběhla valná hromada Německého politického spolku, jednatelem v něm byl zvolen Wilhelm Gebauer. Veřejně činná byla také jeho manželka Marie Gebauerová, která byla 23. 2. 1890 zvolena valnou hromadou do výboru Schulvereinu,⁶⁷ (školského spolku). V červnu, když probíhaly na okresním hejtmanství volby do Moravského sněmu, Gebauer zasedal ve volební ko-

⁶⁰ Hlasy z Hané 21.12. a 25.12.1884

⁶¹ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova I. díl, s. 177

⁶² Fröml: Dějiny lékáren v okrese Prostějov, s. 230

⁶³ Hlasy z Hané 27.8.1885

⁶⁴ Příkryl: Červánky Prostějova II. díl, s. 23

⁶⁵ tamtéž, s. 26

⁶⁶ tamtéž, s.144

⁶⁷ Příkryl: Červánky Prostějova III. díl, s. 16

misí.⁶⁸ Na podzim téhož roku proběhly i volby do obecního zastupitelstva. Gebauer byl za německou stranu členem reklamační komise (za českou stranu lékárník Vojáček), která měla za úkol připravit volební listiny, byl i členem následné volební komise. V těchto volbách byl Gebauer v 1. sboru za německou stranu opět zvolen do obecního zastupitelstva.⁶⁹

V roce 1891 zastupitelstvo probíralo otázku stavby jezdeckých kasáren. Již od roku 1889 se dlouze jednalo o tom, zda opravit stávající kasárny na náměstí (dnes radnice) nebo stavět nové. Rozpočet se za tu dobu zvýšil ze 100 000 na 150 000 zlatých, česká strana chtěla přesvědčit erár, aby se kasárny nestavěly, Němci chtěli stavbu prosadit, protože bohatí obchodníci cítili výdělek. Kvůli definitivnímu rozhodnutí byla nakonec vyslána deputace na ministerstvo, ve které byl i lékárník Gebauer.⁷⁰

V září toho roku 1891 bylo usnesením Okresní školní rady rozhodnuto o stavbě nové dívčí školy národní a měšťanské dle předložených plánů. K řízení stavby byl zvolen odbor, do kterého byl jmenován i lékárník Gebauer.⁷¹

Na listopadové schůzi rady města potom byla předložena žádost Českého klubu bruslařského na pronájem plochy rybníka k bruslení, za nájemné mnohonásobně vyšší než dosud platil Eislaufklub. Podle návrhu jednoho z radních to měla nakonec rozhodnout finanční komise města, což Gebauer ostře odmítal, načež česká strana následně jednání opustila a schůze se stala neschopnou usnášení.⁷²

Na Nový rok 1892 byl v domě na Dolním náměstí č. 25 (dnes nám. T. G. Masaryka) otevřen nový obchod U Anděla Strážce se „zbožím lékárnickým, fyzikálním, chemikáliemi a barvami“ Gustava A. Netala, který se podepsal jako diplomovaný lékárník a chemik. Když se o půl roku později v Hlasech z Hané objevil další inzerát G. Netala, ve kterém se znovu tituluje jako diplomovaný lékárník a chemik, již to vzbudilo odpor u ostatních lékárníků a následně ho, opět v Hlasech z Hané, vyzvali, aby přestal užívat titul diplomovaný lékárník, který vlastně vůbec neexistoval a uváděl zákazníky v omyl.⁷³ Gebauerovi se navíc jistě nelíbilo, že tato „drogerie“ nesla také název U Anděla Strážce. Gustav Netal skutečně pod hrozbou stížnosti lékárníků na hejtmanství přestal dříve uváděné tituly používat. Tato drogerie byla od 1. 1. 1897 předána V. J. Hořínkovi a tím skončilo i její označení „U Anděla Strážce, které ve městě nadále již nesla jen Gebauerova lékárna.

V letech 1892-1916 pracoval jako asistent v lékárně Wilhelma Gebauera PhMr. Albert Kunath narozený v roce 1863 v Drahotuších. Tyrocinia (učňovské zkoušky) dosáhl roku 1880 a diplom získal 25. 7. 1884 ve Vídni. Do lékárny

⁶⁸ tamtéž, s. 86

⁶⁹ Příkryl: Červánky Prostějova III. díl, s. 119, s. 173, s. 200

⁷⁰ Příkryl: Červánky Prostějova IV. díl, s. 24

⁷¹ tamtéž, s. 63

⁷² tamtéž, s. 85

⁷³ Hlasy z Hané 3.1.1892, 25.9.1892, 6.11.1892, 13.11.1892

U Anděla Strážce nastoupil 1. 9. 1892, v tomto domě také bydlel až do své smrti 18. 12. 1916.⁷⁴

Dnem 31.1.1893 došlo k přejmenování Horního náměstí na náměstí Žerotínovo, tento název neslo náměstí až do přejmenování na náměstí Žižkovo dne 27. 7. 1945.

V jednom z březnových čísel Hlasů z Hané z roku 1895 se dočteme o požáru, který vznikl ve sklepě lékárny W. Gebauera. Při přelévání benzínu mu trocha vystříkla na lampu a benzín v láhvi začal hořet. Jen díky jeho duchapřítomnosti, i za cenu popálenin rukou a obličeje, se mu podařilo láhev vynést před dveře sklepa a zabránit explozi, když v té době bylo náměstí plné lidí a povozů. I tak se za velkého shonu lidí na místo, kde se valil z okna sklepa dusivý kouř „[...] dostavily oba hasičské sbory, požární hotovost vojenská, ob. starosta pan Vojáček a pan okresní hejtman.“⁷⁵

Od ledna 1897 měl v domě W. Gebauera ordinaci MUDr. Jaroslav Mathon, dlouholetý ředitel prostějovské nemocnice a významná osobnost v dějinách města. Již v dubnu téhož roku ale ordinaci přemístil do Waitova domu na protější straně náměstí.⁷⁶

V tomto roce také zemřela Josefína Hundsfeldová, která ve své závěti věnovala roční částku 100 zlatých nemocnici do špitálního fondu a ročních 500 zlatých na založení nadace, z jejíchž úroků se mělo před Vánoci nakupovat dřevo a rozdávat mezi chudé. Tuto nadaci ale městská rada usnesením z 22. prosince 1897 odmítla, především proto, že správcem měl být předseda místního odboru německého Schulvereinu, což bylo pro české vedení města v čele se starostou Karlem Vojáčkem nepřijatelné.

V Hlasech z Hané z července 1902 se dočteme, že se prostějovští lékárníci dohodli na střídavém prodeji v neděli vždy jen v jedné lékárně, od jedné hodiny odpoledne do sedmi hodin v pondělí ráno. Do té doby bývaly otevřeny všechny tři lékárny i v neděli.⁷⁷

1. 10. 1905 proběhla v sále U Černého medvěda manifestace proti německým násilnostem na brněnském Volkstagu. Po skončení schůze rozvášněný dav začal vytloukat okna německých obchodníků a také německého starosty Zajíčka, vytloukli i všechna okna v domě Wilhelma Gebauera.⁷⁸ Dav musel být rozehánán četou hulánů, která při tom byla také napadena kamením.

1. 6. 1909 oznámil Wilhelm Gebauer Krajskému soudu v Olomouci, že svoji lékárnu U Anděla Strážce v Prostějově předal magistru farmacie Albertu Kunathovi a svoji firmu „Wilhelm Gebauer, lékárník U Anděla strážce v Prostějově“ chce nechat vyškrtnout z obchodního rejstříku, což bylo provedeno 21. 4. 1910.⁷⁹ Majitel lékárny Gebauer pronajal A. Kunathovi lékárnu na dobu pěti let, nájem

⁷⁴ Fröml: Dějiny lékáren v okrese Prostějov, s. 231

⁷⁵ Hlasy z Hané 27.3.1895

⁷⁶ Hlasy z Hané, 1.1.1897

⁷⁷ Hlasy z Hané 20.7.1902

⁷⁸ Hlasy z Hané 13.10.1905

⁷⁹ Krajský soud Olomouc, firemní spisy II, inv. č. 95

byl 1. 7. 1914 prodloužen o dalších pět let, mezitím ale v roce 1916 Albert Kunath ve věku 53 let zemřel.

V Hlasech z Hané bylo 9. 7. 1910 bylo oznámeno zavedení nočního prodeje střídavě v jedné z lékáren po celý týden od osmi hodin večer do sedmi hodin ráno. Nedělní odpolední proděj přitom připadl vždy na lékárnou, která měla ten týden noční službu. Lékárna byla celou noc osvětlena.

Od prosince 1916 byl po smrti Alberta Kunatha provisorem lékárny ustanoven PhMr. Emanuel Ulrich, narozen 2. 4. 1874 v Litomyšli, tyrocinium získal 15. 8. 1900 v Chrudimi, diplom 7. 7. 1904 v Praze. V Gebauerově lékárně pracoval od 1. 3. 1910, provisorem byl do 30. 10. 1918. Vzhledem ke špatnému zdravotnímu stavu, především neuróze ze silné nedoslýchavosti, se již Gebauer stránil veřejného života i práce v lékárně a nakonec se 19. 3. 1917 zastřelil.⁸⁰ Po jeho smrti přešlo vlastnictví domu na vdovu Marii Gebauerovou. Také vlastnictví lékárny bylo 14. 5. 1918 převedeno v obchodním rejstříku na Marii Gebauerovou, která byla současně vyzvána, aby doplnila, jak se bude firma nadále označovat. Marie Gebauerová oznámila krajskému soudu, že firma bude působit nadále pod označením „Lékárna Gebauer“. Do obchodního rejstříku nakonec byla zapísána jako firma „W. R. Gebauer“ majitelky Marie Gebauerové.⁸¹

1. 11. 1918 koupil lékárnou od Marie Gebauerové PhMr. Štěpán Gazárek, narozený 22. 11. 1881 v Lidéřovicích, diplom získal 21. 7. 1906 v Praze. Tuto lékárnou zde provozoval až do konce června 1938, kdy ji od 1. července přestěhoval do svého domu č. 9, také na Žerotínově náměstí. Krajskému soudu byl prodej firmy W. R. Gebauer Štěpánu Gazárkovi oznámen 2. 3. 1920, a firma W. R. Gebauer byla na základě žádosti vdovy Marie Gebauerové z 15. 3. 1920 dnem 20. 3. 1920 vymazána z obchodního rejstříku.⁸²

16. 9. 1920 byla uzavřena kupní smlouva mezi Marií Gebauerovou a manžely Marií a Janem Paukertovými, kteří dům koupili za 330 000 Kč, vzali při tom na vědomí platnost nájemní smlouvy se Štěpánem Gazárkem a manželí Pfeifferovými. Marie Gebauerová získala právo bezplatného bydlení v dosud užívaných prostorách do 1. 6. 1921.⁸³ Vdova Gebauerová musela dům prodat mimo jiné také proto, že jejich syn Franz, který byl důstojníkem u hulánů, majetek prohrál. Marie Gebauerová dožila svůj život ve Vídni u dcery, manželky rakouského důstojníka, zemřela zde 28. 4. 1938.⁸⁴

Dnem 16. 10. 1920 byl proveden výmaz práva zástavního pro PhMr. Štěpána Gazárka a právo vlastnické přešlo rovnodílně na manžele Jana a Marii Paukertovy.⁸⁵ Dne 3. 11. 1923 požádal Okresní soud v Prostějově Městskou radu o ustanovení odhadce ceny nemovitosti a ceny na realitách váznoucího práva nájemního ve věci konkursu proti Marii Paukertové. O měsíc později oznámila

⁸⁰ Hlasy z Hané, 21.3.1917, Kniha zemřelých Prostějov u sv. Kříže 1911-1918, fol. 652

⁸¹ Krajský soud Olomouc, firemní spisy III, inv. č. 2037

⁸² tamtéž

⁸³ Archiv stavebního úřadu v Prostějově, karton 89

⁸⁴ Fröml: Dějiny lékáren v okrese Prostějov, s. 232

⁸⁵ Pozemková kniha katastrálního úřadu v Prostějově

Městská rada Okresnímu soudu, že cena domu č. 45 je odhadnuta na 250 000 korun. Současně bylo potvrzeno, že nájemník PhMr.Štěpán Gazárek má zajištěn nájem do roku 1933.

17. 4. 1925 zemřel ve věku 50 let řezník Jan Paukert a podle listiny z 21. 4. 1926 přešlo vlastnické právo na ideální polovinu domu na jeho syna, takéž řezníka Jana Paukerta.⁸⁶ Jan Paukert mladší se 21. 11. 1926 oženil s Žofií Coufalovou. Dle odstupní smlouvy z 26. 1. 1927 bylo převedeno vlastnictví zbylé poloviny domu patřící vdově Marie Paukertové na jejího syna Jana Paukerta.⁸⁷ Dle odstupní smlouvy z 8. 1. 1931 bylo potom vloženo vlastnické právo na ideální polovinu domu Jana Paukerta na jeho manželku Žofii Paukertovou. Marie Paukertová bydlela v domě do své smrti 25. 5. 1935, bydlela zde i její dcera Aloisie, sestra Jana Paukerta.

Řezník Jan Paukert choval na dvoře svého domu hospodářská zvířata, provozoval výrobu uzenin a samozřejmě měl jako řezník množství odpadu živočišného původu. Např. v červenci 1937 si sousedé z uličky, Procházkovi a Mlčochovi, stěžovali, že musí snášet zápach z odpadků a kostí, také z chovaného dobytku a drůbeže. Na základě této stížnosti zjistila komise Městského úřadu, že na dvoře je chován vepřový dobytek a drůbež v takovém množství, že zápach obtěžuje sousedy. Jan Paukert byl vyzván, aby do 14 dnů zvířata odstranil a místo po nich vyčistil. Policejní zpráva ze srpna potom oznamovala vládnímu komisaři, že dobytek a drůbež byly odstraněny.

V archivu stavebního úřadu je uloženo ještě několik stížností sousedů, hlavně na výpary a kouř z udírny. Vždy bylo svoláno komisionální šetření, ale pokaždé bylo uzavřeno s tím, že v době šetření nebyly žádné závady shledány.

Když Štěpán Gazárek v červnu 1938 ukončil provoz lékárny v tomto domě a odstěhoval ji do vlastního domu, zažádali si v červnu 1939 manželé Vaďurovi o schválení své provozovny – cukrářské dílny a prodejny. Tato provozovna byla na základě komisionálního jednání dne 10. října dnem 11. 10. 1939 schválena.⁸⁸ Za války převzal provozování cukrárny Josef Formánek, který v domě také bydlel. V lednu 1946 mu byla udělena ještě hostinská koncese na podávání kávy a čaje.

Také za války, v únoru 1941, bylo uzavřeno trestní stíhání Jana Paukerta za porušení § 9 nař. č. 121/1939 Sb., tedy prodej uzenin bez rabatu pro překupníka, a to pokutou ve výši 4000 Kč, což odpovídalo asi dvouměsíčnímu výdělku firmy.⁸⁹

V roce 1942 se narodila Jarmila Paukertová, od roku 1960 vdaná Láznová, dcera Jana a Žofie Paukertových.

Jak již bylo uvedeno výše, od července 1945 bylo Žerotínovo náměstí přejmenováno na Žižkovo náměstí a v květnu 1949 se popisné číslo 45 změnilo na číslo 89, které má dům dodnes.

⁸⁶ Pozemková kniha katastrálního úřadu v Prostějově, vložka č. 44

⁸⁷ tamtéž

⁸⁸ Archiv stavebního úřadu v Prostějově, karton 89

⁸⁹ Okresní archiv Prostějov, fond OÚ Prostějov

V souvislosti se společenským klimatem na konci 50. let 20. století, kdy bylo neúnosné, aby z tehdejšího pohledu buržoazní rodina vlastnila celý dům, byl byt Jana Paukerta rozdělen na dvě části, a to na základě žádosti Jiřiny Nevrlíkové z července 1957. Od srpna roku 1957 jí byl byt v domě přidělen. Bydlela zde ještě paní Dulíčková a Ferdinand Štětovský se svojí partnerkou a dvěma dcerami. Ferdinand Štětovský v domě bydlel až do své smrti v roce 1987. Bydleli zde také ještě manželé Šlápotovi. Ladislav Šlápota bydlel v domě ještě v roce 1959, protože když si nájemnice z domu v Brecherově ul. č. 2 v prosinci 1959 stěžovala na poškozený a nefunkční komín, pan Šlápota se údajně přišel na komín osobně podívat.

Podle notářského zápisu kupní smlouvy ze dne 22. 5 1958 bylo vlastnické právo k domu převedeno na manžele Šlápotovy, ale 1. 2. 1960 bylo toto právo zrušeno a převedeno zpět na manžele Paukertovy. Důvodem bylo nesplacení pohledávky 12 000 Kčs. V červenci téhož roku bylo rozhodnutím finančního odboru ONV v Prostějově vloženo vlastnické právo na Československý stát, Pramen státní obchod, podnikové ředitelství. Dohodou v říjnu 1960 byl potom dům převeden do majetku Domovní správy města Prostějova.⁹⁰ V jejím vlastnictví zůstal až do roku 1990, kdy byl dům v restituci vrácen vdově po Janu Paukertovi, Žofii Paukertové.

Prostory po manželích Šlápotových získal Ferdinand Štětovský a část prostor svého bytu pronajímal. Po nějakou dobu zde bydlel bývalý pilot a poté řidič autobusu ČSAD Karel Vejrosta s manželkou, než dostal v roce 1972 nový byt. Po něm zde bydlela archeoložka prostějovského muzea Alena Buchlovská, a to do té doby, než se vdala za ředitele hvězdárny Jiřího Prudkého. Po ní potom ještě dvě studentky a manželé Pokorní. Pan Štětovský si také přivedl do domu svoji novou družku, Růženu Porubskou. Když Ferdinand Štětovský i Růžena Porubská zemřeli, obýval tyto prostory Zdeněk Bašný.

Po restituci domu v roce 1990 se do prostor uvolněných Zdeňkem Bašným, který dostal výpověď protože neplatil nájem, nastěhovali moji rodiče – Jan a Lenka Láznovi.

Když zemřela v roce 1998 Žofie Paukertová, získala dům v pozůstalostním řízení její dcera Jarmila Láznová, později polovinu domu připsala svému manželovi Zdeňku Láznovi. V roce 2007 byl dům rozdělen na bytové jednotky a na jejich vlastnictví se podílí manželé Jarmila a Zdeněk Láznovi a jejich synové Jan a Robert společným jměním manželů se svými manželkami.

⁹⁰ Archiv stavebního úřadu v Prostějově, karton 89

2.4 Stavební historie

Kapitola byla zpracována na základě materiálů z archivu stavebního úřadu Magistrátu statutárního města Prostějova a vlastních vzpomínek a poznatků obyvatelů domu.

Nejstarším stavebním prvkem domu je bezesporu sklep pod částí domu, který je vyzděn z naplocho skládaných kamenů tloušťky do 10 cm, což odpovídá typickému gotickému zdivu. Tento sklep mohl vzniknout již v počátcích zástavby středu města, a to ve 14. až 15. století. Dům byl v té době pravděpodobně ještě dřevěný, jako kamenný byl vystavěn nejspíše v době stavebního rozmachu města na počátku 16. století, kdy město vlastnili Pernštejnové. Vratislav z Pernštejna také dal odstranit staré dřevěné hradby a zahájil stavbu hradeb kamenných.

Nejstarší nadzemní zdivo domu je tvořeno lícovaným lomovým kamenem, jeho provedení odpovídá době renezanace. Další úpravy již asi spadají do období barokizace městské zástavby po velkém požáru města v roce 1697.

Výhodou výsadního domu bylo, pokud měl vlastní zdroj vody, tedy studnu. Možná do doby 17. až 18. století lze datovat vznik studny, která byla objevena pod dlažbou dvora našeho domu v roce 1988. V současné době je hluboká 13 metrů, má průměr 1,1 metru, je vyzděna kamenem a bývá v ní obvykle 8 metrů vody (obr. 13).

Určité úpravy domu mohly být provedeny za vlastnictví domu Kateřinou Kristovou, která si v roce 1702 vypůjčila 300 zlatých a svůj dům dala do zástavy. Byly to na tu dobu velké peníze a mohly sloužit k úhradě stavebních prací na domě. Ovšem hodnota domu se mezi kupní a prodejní cenou nezměnila.

Mnohem pravděpodobnější jsou stavební úpravy za vlastnictví domu Georgem Miserou, protože když si nechal v roce 1792 odhadnout hodnotu domu, která byla určena na 7500 zlatých, byla téměř dvojnásobná oproti ceně kupní, která činila 3800 zlatých. Mohlo se jednat o přístavbu schodiště a zástavbu dvorního traktu. Existence těchto částí domu je ale poprvé doložena až v roce 1833, po zpracování prvních katastrálních map města.

Další významné úpravy domu by se daly očekávat v době, kdy dům vlastnil Vincenc Semler. Byl synem zednického mistra a sám byl v zápisu o úmrtí označen jako stavitel, jistě tedy měl možnosti a dovednosti upravit dům tak, aby odpovídal jeho potřebám a představám. V této době byla pokryta taškami bobrovkami střecha domu, možná současně se zhotovením konstrukce krovu, která se dochovala až do demolice střechy v roce 2008, Můžeme tak usoudit z tašek sejmutých při demolicí, na kterých pravděpodobně dělníci ve výrobě ještě před vypálením vyryli nápisy, v jednom případě i s datací 1820 (obr. 14).

Z roku 1876 potom pochází informace, že byl z chodníku před domem setníka v. v. Jana Semlera odstraněn veřejný pisoár.⁹¹

⁹¹ Příkryl: Z těžkých dob Prostějova IV, s. 45

Podle provedení trámů, které byly opracovány strojově, oproti střeše nad kamennou částí domu, jejíž trámy se jevíly opracovány ručními nástroji, byla střecha nad schodištěm výrazně novější. Byla již kryta plechem a ne taškami, nejspíš kvůli malému úhlu jejího sklonu. Zinkový plech na její pokrytí byl pravděpodobně přivezen někdy ve druhé polovině 19. století. Při jeho demontáži v roce 2010, se na rubové straně plechu našlo typové označení „Teschen Prima“ a přepravní lístek z vlaku (obr. 15). Plech byl podle něj vypraven ze stanice Lipina-Carlshütte do Prostějova. Mělo by se jednat o zinkovou huť u Rudy Śląskie v jižním Polsku – tehdejším Rakouském Slezsku, která pracovala v letech 1816-1908. V záhlaví lístku je uvedena C. K. privilegovaná severní dráha císaře Ferdinanda, která byla na oblast, kde se huť nacházela, napojena roku 1855.

V dubnu 1881 došlo k přejmenování ulic a očíslování domů v Prostějově, dnešnímu Žižkovu náměstí byl ponechán název Horní náměstí a dosud asi bezejmenná ulička z náměstí, mezi domy č. 3 (č.p. 50) a č. 4 (č.p.45), dostala název Koželužská.

Přibližně z roku 1897 pochází nejstarší fotografie domu, na pravém okraji je patrný portál lékárny, vlevo od portálu jsou ještě okna bytu v přízemí. Na fasádě ještě z plastických ozdob vidět pouze jednoduché frontony nad okny a bosáž na nároží domu. Kolem oken v přízemí klasicistní styl plastické omítky. Fotografie je pořízena v době, kdy se začalo připravovat dozdnění barokních štítů sousedního domu č. 3 do rovné atiky, s horní hranou ve stejné výšce, jakou má atika u domu č. 4 (obr. 16). Střechy, které na fotografii vidíme, jsou za atikou skryty ve stejné podobě dodnes.

V lednu 1906 si lékárník Gebauer podal žádost o povolení zhotovení portálu u obchodních místností upravených z obytných místností v přízemí, dosud užívaných jako byt. Dále žádal o sloučení dvou bytů v prvním patře do bytu jednoho. Za tím účelem navrhl probourat troje dveře a jedny zazdít, podle přiloženého plánu. O deset dnů později mu byla adaptace bytu v prvním patře schválena, včetně výměny oken směrem do Ledergasse (Koželužské ul.). Z dochovaného plánu přiloženého k žádosti vidíme tehdejší členění místností prvního patra (obr. 18). 22. 5. 1906 si Gebauer podal žádost o povolení užívání této přestavby domu, což mu bylo komisí stavebního úřadu 2. 6. 1906 povoleno, byl pouze vznesen požadavek na lepší ventilaci kuchyně.

Po instalaci portálu nového obchodu mu vzápětí přišlo úřední připomenutí, že nový portál vystupuje před líc domu až o 36 cm, přičemž stavební řád povoluje pouze 25 cm. Chodník, široký 2,06 m, byl tak údajně nepříjemně zúžen. V odpověď na to W. Gebauer navrhl, že spolu s majitelem sousedního domu provedou na své náklady rozšíření chodníku.

Na fotografii asi z roku 1907 jsou již v přízemí portály obou obchodů. Nad okny v patře jsou patrné trojúhelníkové římsy, které dům získal při klasicistní úpravě fasády někdy mezi lety 1897 a 1907. Okna jsou ještě staršího typu, otevřená směrem ven. Dům č. 5 je zde ještě v původní podobě před zbouráním (obr. 17).

17. 1. 1910 požádal Gebauer o povolení přestavby dvorního křídla domu č. 4, v žádosti popisuje, že zamýšlí zbourat stávající střechu, nadezdít přední stěnu

a zřídit z půdy skladiště s dřevitocementovou střechou. Nad stávajícím záchodem se měl zřídit nový, přístupný z pavlače, ze skladiště v prvním patře se zřídí železné schody do nově vzniklých místností ve 2. patře. Vše bylo doloženo plánem od stavební firmy Konečný a Nedělník (obr. 19). Hned za čtyři dny proběhlo komisionální šetření ohledně těchto úprav a stavba byla povolena 8. 4. 1910. V červnu bylo provedeno posouzení úprav půdních prostor a záchodu a povoleno jejich užívání.

31. 7. 1915 požádal lékárník Gebauer o povolení dalších staveních úprav domu. Jednalo se o odstranění klenby sklepů pod obchodní místností vedle uličky a snížení podlahy těchto místností o 54 cm. Sklep bude nově zaklenut plochou klenbou do traverz. K tomu bylo vydáno stavební povolení 4. 8. 1915. Touto úpravou přišel dům o klenuté sklepy vyzděné z kamene, dnes nevíme jakou měly podobu, k této úpravě se nákres nedochoval.

Asi z roku 1918 pochází fotografie, na niž je patrné uspořádání obou obchodů v přízemí, vlevo je firma Eduard Pfeiffer, vpravo lékárna. Okna v patře jsou ještě stále otvíraná ven, mezi okny jsou patrné pilastry, vytvořené při klasicistní úpravě fasády na počátku 20. století (obr. 19). V této době koupili dům manželé Paukertovi.

15. 10. 1920 požádal Jan Paukert o povolení stavebního oddělení zadní části domu s vchodem z Koželužské ulice od zbytku domu. Tato část zástavby je patrná na plánu dvorního traktu (obr. 19) jako dům téměř čtvercového půdorysu na konci úzkého dvorního křídla. Žádosti bylo vyhověno a ze zástavby v zadní části pozemku se na základě protokolu Městské rady z komisionálního šetření 10. 11. 1920 stal samostatný dům, bylo provedeno rozdělení parcely č. 116 na dvě části – 116/1 a 116/2 a Jan Paukert byl současně vyzván, aby si zažádal o přidělení popisného čísla nově vzniklému domu. Dům získal adresu Koželužská ul. č. 2, číslo popisné 3169. Veškeré hraniční zdi zůstaly neomezeným vlastnictvím majitele domu č. 45.

Následně došlo ke zbourání dřevníku u zdi kolem uličky, zazdění stávajícího vjezdu a probourání nového, o 10 m západněji, zřízení prádelny a konírny. Stavební povolení bylo vydáno 16. 12. 1920. O čtyři dny později proběhlo komisionální šetření k povolení uzenářské dílny ve dvorním křídle. Dílna byla povolena jako tříleté provizorium pod podmínkou, že bude odstraněno propojení žump s kanalizací.

9. 3. 1921 byla podána žádost Jana Paukerta o povolení přestavby odděleného domu v Koželužské ulici na základě přiloženého nákresu (obr. 20). 11. 3. 1921 proběhlo komisionální šetření na místě zamýšlených stavebních úprav, přestavby vřetenového schodiště a zřízení podkrovního bytu. Touto úpravou byly ale k tomuto samostatnému domu přičleněny místnosti z dvorního křídla náležejícího k domu na náměstí. Vzhledem k tomu, že obě části měly nadále jednoho majitele, nepředstavovalo to žádné komplikace. Potřebné úpravy byly provedeny během března 1921.

V květnu 1922 požádal Jan Paukert o přestavbu domu Žerotínovo nám. č. 4, kdy měla ze dvou místností využívaných jako sklad k obchodu E. Pfeiffera být zřízena nová bytová jednotka v přízemí. 6. 5. 1922 proběhlo komisionální šetře-

ní, ve kterém se zdravotní úřad vyjádřil, že prostory v přízemí nejsou vhodné pro zřízení bytu, jelikož okna vedou do úzké uličky a proti oknům je vysoký dům. Jan Paukert před komisí uvedl, že místnosti v přízemí byly jako byt užívány W. Gebauerem a krejčím Kousalem jako byt, teprve později, po zřízení obchodní místnosti v přízemí Ed. Pfeifferem jako sklad. Do bytu měl vést vchod ze schodiště chodbou, kterou nájemce obchodu používal ke vstupu na dvůr. Současně si stěžoval, že E. Pfeiffer nechce uvolnit obchodní místnost, přestože je dosti bohatý, aby si zakoupil vlastní prostory. Obchodník Pfeiffer si skutečně vzápětí koupil sousední dům č. 5.

23. 5. 1922 byla žádost zamítnuta a Jan Paukert se 9. 6. 1922 proti rozhodnutí odvolal s odkazem na užitečnost přestavby z důvodu nedostatku bytů ve městě. Opět uvedl, že lékárník Gebauer bydlel v těchto prostorách 20 let, že nemá prostory k bydlení, protože místnosti v 1. patře používá stávající nájemník jako dílnu. 8. 7. 1922 městské zastupitelstvo odmítlo jeho odvolání, ale povolilo pro účely vylepšení bytové situace zřízení bytu o jedné světnici a kuchyni v prvním patře, které ale měly být odděleny od ostatních prostor, a bylo povoleno připojení místnosti nad průjezdem do Koželužské ulice, která byla dosud v majetku města, k třípokojovému bytu v prvním patře.

18. 7. 1922 bylo podáno právním zástupcem řezníka Paukerta nové odvolání do rozhodnutí městského zastupitelstva o nepovolení úprav místností v přízemí. Odvolání bylo zamítnuto, co se týká užitečnosti zřízení bytu, ale bylo vyhověno, co se týká provedení adaptací v přízemí. Jan Paukert se znovu odvolal a toto odvolání bylo postoupeno Zemskému výboru moravskému v Brně, jako vyšší instanci. Odvolání bylo ale opět zamítnuto.

23. 11. 1922 byla podána žádost manželů Paukertových o povolení nahrazení klenutého stropu místnosti nad průjezdem do uličky stropem betonovým a k úpravě vnitřních prostor domu. Z příloženého nákresu je patrné, že z této místnosti vedlo schodiště do obchodní místnosti v přízemí (obr. 21). Tato úprava však byla zamítnuta a valená klenba s lunetami zůstala zachována dodnes.

V roce 1923 došlo ke zbourání sousedního domu č. 5, který si E. Pfeiffer koupil a uvolnil tak prostory v přízemí domu Jana Paukerta, a jeho znovupostavení jako novostavby. Dne 13. 7. 1923 požádali manželé Paukertovi o komisionální posouzení vlivu zbourání sousedního domu na stav domu č. 4. Jednání proběhlo 20. 7. a v zápisu jsou stavitelem Valouškem sepsána všechna viditelná poškození. 10. 11. 1923 se na Městský úřad dostavil Jan Paukert a žádal, aby soused pan Pfeiffer byl úřadem přinucen, aby dal opravit škody vzniklé stavbou jeho domu.

9. 11. 1923 jednala komise Městského stavebního úřadu o schválení místností k výseku masa a výrobě uzenin ve dvoře, 21. 11. 1923 bylo povoleno používání obchodu s masem a uzeninou. Místnosti pro hostinskou činnost byly z tohoto podání vyňaty. Byla provedena revize udírny s požadavkem, že musí být odvětrána tak, aby kouř a výpary nešly do lékárnického skladiště nad udírnou.

V březnu 1924 opět požádal Jan Paukert městskou radu, aby nařídila Eduardu a Terezii Pfeifferovým odstranění závad, vzniklých na jeho domě při stavbě jejich domu, k čemuž je rada obratem vyzvala.

V roce 1926 byla pořízena fotografie, na které dobře vidíme tehdejší podobu domu (obr.22). Na portálech jsou vidět firemní štíty řeznictví Jan Paukert a sousední lékárny U Anděla Strážce, v té době provozované PhMr. Gazárkem. Okna v prvním patře jsou ještě starého typu, otevíraná směrem ven do náměstí. Stejný typ oken je i ve druhém patře, obě krajní vedou na půdu, prostřední do úžlabí střechy. Pravděpodobně všechna byla nějakým způsobem zaslepena, možná žaluziemi, aby nebylo vidět, že nevedou do bytových prostor. Především tím prostředním by byla z náměstí vidět jen obloha.

1. 6. 1926 byla Koželužská ul. přejmenována na Brecherovu, podle významného prostějovského židovského lékaře. V tomto roce také převzal řeznickou firmu syn Jana a Marie Paukertových, taktéž Jan Paukert, který se 21. 11. 1926 oženil s Žofií Coufalovou.

9. 5. 1928 proběhlo místní šetření ke zjištění, zda adaptované prostory vyhovují z hlediska zdravotního a živnostensko-policejního k činnosti výčepní a hostinské. 9. 5. 1928 bylo schváleno vybudování záchodu na dvoře a úprava hostinských místností. V rámci těchto úprav byly odstraněny klenby sklepa pod dřívějším bytem v přízemí a nahrazeny stropem z tvarovek hurdis, podlaha tím byla snížena o 54 cm na úroveň přední obchodní místnosti. Ve sklepě byla zbudována místnost předmrazírny a mrazírny. 11. 5. 1928 byla adaptace hostinských místností schválena jako vhodná v užívání. V dokumentu jsou ještě vypsány podmínky pro další provoz. 31. 7. 1928 si lékárník Gazárek stěžoval u městské rady, že přístavba záchodů je odlišná od schváleného nákresu. Další stavba byla zakázána, dokud nebude požádáno o povolení podle nově dodaných nákresů.

16. 8. 1928 oznámil PhMr. Gazárek, že překládá odtokovou rouru svého destilačního aparátu do kanálu na dvoře domu, místo do žumpy.

24. 7. 1929 byl vydán protokol o prohlídce hostinských místností, kdy bylo zjištěno, že nebyla zřízena předsíň oddělující řeznický krám od hostinských místností a nebylo zvětšeno nebo ventilováno okno kuchyně. Ve spisu jsou vyjmenovány další zjištěné závady a požadavek na jejich odstranění. 23. 6. byla provedena komisionální prohlídka provozovny Jana Paukerta, zda byly odstraněny dříve zjištěné závady, bylo zjištěno pouze ventilátorem nedostatečné odbírání kouře z udírny.

Kolem roku 1930 byly pořízeny snímky portálu lékárny Gazárek a řeznictví Jan Paukert (obr.23). Vlevo od vchodu do řeznictví je ještě patrné okénko do sklepa, které bylo později při rozšiřování vchodu do prodejny zazděno, vlevo od portálu je ještě zbytek původních plastických částí klasicistní fasády. Nápis „Jan Paukert“ je z písmen výšky 40 cm vyrobených z plechu, tato písmena se našla na půdě při jejím vyklízení v roce 2005.

10. 13. 1932 oznámil Jan Paukert městské radě, že hodlá v domě provést různé adaptace živnostenského rázu a upravit dvě místnosti ve dvoře, udírnu a masárku. V obou místnostech měl být klenutý strop nahrazen stropem z tvárnic Hourdis. O dva dny později přišla městské radě stížnost obyvatel uličky, že Jan Paukert provádí nepovolené stavební úpravy na dvoře, bourá stropy a staví nové boční zdi, udírna je stavěna v místě, kde byla garáž nákladního auta

a ve dnech 7. a 8. 12. bylo v době večerní až do 23. hodiny vyvezeno několik aut rumiska. Také se při zkoušce udírny 9. 12. údajně v uličce držel kouř. Městská rada zaslala na základě stížnosti sousedů hned druhý den upozornění řezníku Paukertovi, že provádí přestavbu dvorního křídla bez povolení a stavba se do dalšího rozhodnutí zakazuje.

V listopadu 1933 sdělila městská rada Janu Paukertovi, že si v posledních dvou letech nevyžádal stavební povolení a má být proti němu zahájeno trestní řízení.

16. 2. 1934 oznámil stavebnímu úřadu výměnu jednokřídlých dveří za dvoukřídlové s rozšířením dveřního otvoru u domu Brecherova ul. č. 2 a současně oznamuje úmysl vyměnit stará okna za stejně velká dvojítá. Stavebním úřadem bylo zjištěno, že se jedná o zabudování vrat pro garážování nákladního auta, úpravy jsou prováděny bez povolení a další provádění stavby se zastavuje. Tato garáž sloužila později pro osobní auto Jana Paukerta a také i pro naše auto až do asanace domu v roce 1988. Žádost o povolení jejího zřízení byla podána hned druhý den a byla doložena plánkem od arch. Coufala (obr. 24).. V tentýž den byl Jan Paukert ještě vyzván stavebním úřadem, aby prokázal, že mu byla povolena adaptace udírny a masárny.

23. 2. 1934 byla podána žádost o povolení adaptací v prvním patře domu, bytu Jana Paukerta. Stavba byla schválena 6. 3. 1934 a stavební povolení bylo vydáno 6. 4. 1934. Z příloženého výkresu vidíme tehdejší půdorys bytu manželů Paukertových (obr. 25).

Z Brecherovy ulice se do domu Žerotínovo nám. 4 vstupovalo dvoukřídlými dveřmi do chodby s podlahou ze šachovnicovitě položených bílých a červených dlaždic 15×15 cm, ze které byl vlevo vstup dveřmi na dvůr, dále schody do sklepa a v pravé části schodiště nahoru. První rameno sahalo do úrovně podlahy v nejzadnější místnosti masny, což byla také původní úroveň podlahy v dalších místnostech širší části domu, ve které byl původně byt. Dalšími dvěma rameny schodiště, které bylo nově pokryto umělým kamenem a na podestách červenobílou šachovnicí z dlaždiček 10×10 cm se vystoupalo do prvního patra. Původní pískovcové schody zůstaly jen na krátkém schodišti do sklepa. V prvním patře byla proti schodům místnost s kachlovým sporákem, bydlela zde sestra Jana Paukerta, Aloisie. Po podestě vlevo se dveřmi vcházelo na pavlač, ze které byl vstup do komory propojené úzkým průchodem se sousední obytnou místností a na suchý záchod. Na konci pavlače byli schůdky do 2. patra dvorní přístavby, které bylo z původní půdy zřízeno W. Gebauerem. Z podesty schodiště vpravo se vcházelo na dlouhou chodbu. Z chodby vedly první dveře vpravo do obytné místnosti, kde bydlela Marie Paukertová. Naproti těmto dveřím byly dveře do koupelny s bidetem a WC. Další dveře vlevo vedly do komory, ta byla ještě v přístavbě domu vystavěné z cihel, jedna stěna ale byla kamenná. Za úrovní této stěny bylo okno vedoucí do předpokládaného mázhauzu domu, kam ústilo původní schodiště. Tato místnost sloužila zpočátku také jako komora, ale později v ní byl umístěn kotel ústředního topení, kterým byl dům vybaven. Nepodařilo se ale zjistit odkdy, přestalo se používat koncem padesátých let pro malou účinnost. Místnosti se ale dodnes říká topírna a otec v ní má dílničku. Odtud také

vede dřevěné vřetenové schodiště na půdu. Proti této komoře byl vchod do místnosti, která sloužila nejdříve jako pokoj, později jako kuchyně, kterou je i dnes. Byl v ní také kachlový sporák, vedle něj umývací stůl a na protější straně kredenc, částečně zapuštěný do výklenku ve zdi. Chodba končí vysokými dvoukřídlými dveřmi, za nimiž je předsín bytu. V předsíni byla vlevo podél zdi zabudována velká, do výklenku vestavěná skříň, která je dnes přestěhována do jiné místnosti, protože z části předsíně je dnes oddělen prostor současné koupelny s WC. Vpravo vedly z předsíně dveře do místnosti, která sloužila jako jídelna, byla v ní rohová lavice, rozkládací stůl a kredenc. Z této jídelny vedly dvoukřídlé dveře do obývacího pokoje (salonu) a jednoduchými dveřmi proraženými do kamenné obvodové zdi se vstupovalo do přistavěného prostoru s několika dřevěnými schůdky a malým okýnkem (obr. 26). Po schůdkách se sestoupilo do místnosti nad průjezdem do Brecherovy ul. Kudy se do této místnosti vstupovalo v době, kdy nebyla součástí domu se nepodařilo zjistit. Vrátime-li se do předsíně, naproti vchodu z chodby byly další dvoukřídlé dveře do obývacího pokoje, vlevo od nich dveře do ložnice, která byla v místnosti s neckovou klenbou. Mezi obývacím pokojem a ložnicí byl v kamenné zdi proražen široký průchod. Hned za dveřmi do obývacího pokoje vpravo byl krb z bílých kachlí, na něm stály elektricky natahované hodiny švýcarské výroby, o něco dál v této zdi byly výše zmíněné dveře z jídelny. Podélná zeď vpravo byla obložena fládrovaným dřevem se dvěma symetrickými sekretáři v obou rozích ze stejného fládrovaného dřeva. Z tohoto materiálu byl ještě velký masivní stůl s křesly, gauč a konferenční stůl. Nad stolem byl pětiramenný funkcionalistický chromovaný lustr. V levém rohu místnosti byl umístěn stůl se dvěma křesly ve stylu trubkového nábytku Art deco 30. let. V pokoji byla ještě knihovna a gramofon s rádiem, gramofon byl typ Primafon, který dokázal automaticky přehrát až deset desek ze zásobníku. Na knihovně stály empírové sloupkové hodiny. V ložnici byly kromě dvou velkých postelí ještě dvě skříně a toaletní stůl se zrcadlem, vše ve stejném designovém a materiálovém provedení.

14. 4. 1934 byla povolena výměna oken v přízemí domu Žerotínovo nám. č. 4, ústících do Brecherovy ul.

12. 9. 1935 byli manželé Paukertovi vyzváni, aby kanalizační přípojku z domu Brecherova ul. č. 2 připojili na novou stoku v uličce, neboť stará bude po 15. 10. 1935 zasypána, protože byla mělce uložená a hrozila probořením. Připojení pravděpodobně nebylo v té době provedeno, protože až přípisem z 23. 4. 1947 bylo povoleno zapojení kanalizace z domu Brecherova ul. č. 2 do obecní stoky. Za války, od 20. 10. 1939 byla podle Léona Karného⁹² ulička přejmenována na ulici Perkovu, ale v dokumentech z roku 1940 je stále uváděna jako Brecherova.

22. 4. 1940 oznámila firma Jaroslav Stárek, že byla provedena výměna dvou jednoduchých oken za dvojitě v pokojíku nad průchodem do Brecherovy ul. V odpovědi stavebního úřadu se uvádí, že bylo zjištěno provádění podstatných konstrukčních změn a manželé Paukertovi byli vyzváni k dodržení stavebních

⁹² Karný: Historie prostějovských ulic, s. 60

plánů. 15. 5. 1940 reagovali manželé Paukertovi na tento přípis o nepovolených úpravách a upřesnili, že mimo výměnu okna se jedná jen o výměnu starých schůdků mezi touto místností a domem Žerotínovo nám. 4 a v místnosti byla zhotovena nová xylolitová podlaha a zabudován nový sporák. Mimoto bylo ještě zazděno okno z této místnosti do Brecherovy ulice, místo něj bylo vybouráno a osazeno malé okno v prostoru schůdků. Úpravy byly provedeny podle příloženého nákresu (obr. 27), místnost podle popisu sloužila jako kuchyně, nebyla ale v té době již propojena schodištěm s prostorem prodejny masa a uzenin. Jak bylo zmíněno výše, nebylo v roce 1922 povoleno zbourání klenby této místnosti a zůstala tak zachována její valená klenba s lunetami (obr. 28).

30. 11 1940 byla Brecherova (možná také Perkova) ulice přejmenována na ulici Uprkovu.

22. 4. 1941 byla podána žádost stavební firmy Nedělník o přidělení dřeva pro nadstavbu druhého patra domu Žerotínovo náměstí č. 4, této žádosti bylo 29. 4. vyhověno. Vzhledem k tomu, že 2. patro ve skutečnosti vzniklo až v roce 2005, není jisté, zda vůbec lešení bylo postaveno a případně k jakému účelu.

10. 4. 1942 bylo vydáno nařízení zřízení protiletického krytu ve sklepě domu. Jedno sklepní okno bylo upraveno pro nouzový východ, kryt měl být vybílen, pořízeny nové dveře, vše utěsnit, připravit krumpáč, lopatu, bednu s pískem, nádobu na vodu a náhradní záchod.

27. 7. 1945 bylo Žerotínovo náměstí, pojmenované po významném moravském šlechtickém rodu, přejmenováno na Žižkovo náměstí.

Během války převzal provozování cukrárny po Janu Vaďurovi Josef Formánek, který si 25. 1. 1946 podal žádost o udělení hostinské koncese na podávání kávy a čaje v cukrářské provozovně, 16. 10. 1947 požádal o povolení neonové reklamy, vystrčené do náměstí.

22. 7. 1946 si manželé Paukertovi zažádali o povolení postavení lešení pro opravu fasády domu, kterou bude provádět firma A. Veselý. Stavba byla povolena 27. 7. Současně s opravou fasády byly vyměněny dvojice starších jednoduchých oken, z nichž vnější se otevírala ven do náměstí, vnitřní do místností, za okna dvojitá, kastlová. Z této výměny se dochoval náčrtek původních i nových oken (obr. 29). Při těchto opravách dostala fasáda členění, který má dodnes. Otvory oken ve druhém patře, které vedly na půdu, byly zmenšeny a byla do nich vsazena nějaká starší okna, která se nedala normálně otevírat, šlo pouze vyjmout jedno jejich křídlo, které bylo v rámu drženo obrtlíky. Nejvíce zmenšen byl okenní otvor vedoucí na střechu, zůstal jen otvor o rozměrech asi 40×60 cm, bylo ale před něj do fasády vsazeno okno, za kterým vznikla mělká nika. Pravděpodobně do ní byl umístěn obraz Anděla strážce (obr. 30), který nahrazoval domovní znamení a našel se, značně poškozený povětrnostními vlivy, při vyklízení půdy. Obraz rozměru 33×48 cm je namalován olejovými barvami na plátně napnutém na dřevěnou podložku.

26. 5. 1949 byla parcela č. 116/1 přečíslována na č. 124 a popisné číslo 45 změněno na č. 89. Toto označení platí dodnes.

18. 7. 1957 byla podána žádost Jiřiny Nevrlíkové o přidělení bytu v domě Žižkovo nám. 4, který měl vzniknout rozdělením bytu Jana Paukerta. Komisio-

nální jednání k rozdělení bytu proběhlo 9. 8. 1957, samotné rozdělení bylo provedeno v srpnu 1957 a vzniklá bytová jednotka byla Jiřině Nevrlíkové přidělena.

6. 1. 1960 oznámil Jan Paukert úmysl vyměnit okna a podlahy, a také opravit omítku v domě č. p. 3169, tedy č. 2 v Uprkově ulici.

7. 11. 1962 bylo zamítnuto zabudování elektrického transportéru ze sklepa, kde byla dílna k bourání masa a mrazárna, do přípravný prodejny masa a uzenin. Místo toho byl v klenbě sklepa probourán otvor a nad něj umístěna traverza s pojízdnu kočkou elektrického výtahu, kterým se lodny s masem otvorem vyzvedly do přípravný na čtvercové oplechované podložce, která byla čtyřmi řetězy zavěšena na hák výtahu. Kočkou se pomocí táhla popojelo, podložka se spustila na zem a maso se vyložilo.

V šedesátých a první polovině sedmdesátých let již nebylo dvorní křídlo využíváno jako součást provozu řeznictví a uzenářství. Na dvůr se vcházelo z chodby domu vlevo za vstupními dveřmi. Vpravo od vchodu byla nízká přístavba, která sloužila jako záchody v době provozování pohostinské činnosti a jídelny Jana Paukerta. V koutě dvora pod pavlačí byla žumpa, nad ní ve zdi okno do místnosti skladu obchodních místností v užší části domu a vedle něj dveře do skladu. Pod oknem v té době leželo opřeno o zeď kovové schodiště, které za vlastnictví domu W. Gebauerem vedlo z místností v 1. patře dvorního křídla do jeho 2. patra. Záchod, který měl dříve vchod ze dvora, měl již tento vchod, až na malé okénko, zazděn a byl vytvořen nový vchod z prostoru skladu. Kolem tohoto záchodu vedlo několik dřevěných schůdků do prostoru místností 1. patra dvorního křídla, kde byl v té době umístěn archiv národního podniku Pramen (později Potraviny Prostějov). V přízemí pod těmito místnostmi vedly dveře do dřívějších výrobních prostor. Zkraje to byla původní masárna, která již sloužila jako sklad uhlí pro Žofii Paukertovou, vedle místnost s udírnou, která byla po ukončení výroby uzenin používána jako prádelna, byly v ní umístěny v topeništi dva velké měděné kotle na vyvařování. Z této místnosti se vcházelo do vedlejší velké místnosti, která sloužila pro výrobu uzenin. Byly v ní umístěny potřebné stroje, které byly poháněny plochými koženými pásy z kol na hřídeli transmise, která vedla po celé délce místnosti a procházela zdí do prostoru, kde bylo největší, hnací kolo, a původně zde byl motor. Jaký, to se nepodařilo zjistit. Tento prostor již v té době sloužil jako garáž, naproti byla vrata se dvěma plechovými křídly v trubkovém rámu, každé šířky 2,5 metru, pojíždějící po kolejnicích. Z prostoru garáže vedly dveře ještě do další místnosti, která je na starých plánech označována jako prádelna, ale již sloužila jen k uskladnění uhlí a dřeva nájemníka pana Štětovského. Kolem této místnosti se došlo ke dveřím, které vedly do přízemí sousedního domu, formálně odděleného od zbytku domu v roce 1920, který měl ale po celou dobu stejného majitele jako dům do náměstí. Polovinu přízemních prostor využívala rodina Láznova jako sklad uhlí, ve druhé polovině byla garáž, zřízená zde Janem Paukertem, a Láznovi zde měli své auto. Místnosti v patře tohoto domu byly pronajímány, stejně jako místnosti ve 2. patře dvorního křídla domu.

17. 9. 1979 byla v domě Žižkovo nám. 4 provedena rekonstrukce plynoinstallace a všechna stávající kamna na uhlí byla vyměněna za topidla na plyn.

V listopadu 1982 byla v prodejních prostorách masa a uzenin provedena výměna keramických obkladů a oprava omítek.

V roce 1981 byla provedena na domě renovace fasády a přitom byla zazděna všechna tři okna ve 2. patře do podoby mělkých výklenků (obr. 31). Zhoršila se tím ventilace půdy a trámů tvořících krov střechy, což urychlilo postup hniloby dřeva. Stav byl o dvacet let později tak špatný, že pracovníci památkového odboru Městského úřadu konstatovali, že musí být provedena demolice střechy. Jak se přitom zjistilo, byly napadeny i trámy nesoucí strop místností v 1. patře.

25. 3. 1988 bylo povoleno zbourání dvorního křídla domu Žižkovo nám. 4. Před demolicí byl vystěhován archiv závodu Potravinářský Prostějov, který byl umístěn v prvním patře této budovy. Stav dvorního křídla před zbouráním je patrný z obr. 32. Na pravé straně dvora jsou dveře do masárky a otevřené dveře do výrobní a udírny. Vzadu je nad přístřeškem vidět okno vedoucí na schodiště domu v zadní části pozemku. 5. 12. 1988 bylo firmě Stavoprojekt Gottwaldov zadáno zhotovení dokumentace pro asanaci domů č. 3 a 4 a výstavby moderního obchodně – obytného komplexu na jejich místě (obr. 33). Ještě 7. 7. 1989 řešil odbor územního plánování Městského úřadu Prostějov stanovení prostor pro přestěhování masny a cukrárny. Výkresová dokumentace byla dokončena v dubnu 1990, ale k realizaci již nedošlo. V říjnu 1990 byl schválen tzv. malý restituční zákon a Žofie Paukertová požádala o navrácení domu, ke kterému došlo v roce 1991.

V roce 1992 byla zahájena nejnovější přestavba domu, související s nastěhováním svých rodičů do prostor uvolněných dřívějším nájemníkem. Z místnosti s vchodem ze schodiště a oknem na pavlač, byl v příčce probourán průchod do místnosti dříve sloužící jako spíž se vchodem z pavlače, tento vchod byl ve spodní části částečně zazděn a vzniklo místo něj okno. Suchý záchod, také přístupný z pavlače, byl přestavěn na klasické WC a vchod z pavlače byl, až na malé ventilační okénko zazděn. Místo toho byl probourán vstup na WC z místnosti bývalé spíže, ta byla přepažena a v oddělené části byla vybudována koupelna.

Z průchodu mezi místnostmi v kamenné části domu a přístavbě z cihelného zdiva, kde byly 120 cm široké a 250 cm vysoké dvoukřídlé dveře, vznikla zazděním průchodu velká skříň hloubky 60 cm a o 30 cm vedle byl probourán průchod nový, pouze pro standardní dveře šířky 70 cm (velké dvoukřídlé dveře výše uvedeného rozměru zůstaly v bytě ještě čtvery). Vznikl tak byt 2+1, ale s ložnicí oddělenou nevytápěnou chodbou. Na konci schodiště do patra byla zřízena dřevěná přepážka, aby přechod z ložnice do obývacího pokoje byl alespoň opticky oddělen od prostoru schodiště. K těmto prostorám přibyly, poté co v roce 1998 zemřela Žofie Paukertová, ještě další dvě místnosti, které dříve obývala.

17. 5. 1995 bylo vydáno závazné stanovisko k dostavbě domu Žižkovo nám. 4 na místě zbouraného dvorního křídla. Územní a stavební řízení bylo zahájeno 31. 7. 1995. V nově postavené budově vznikly v 1. a 2. patře dva samostatné byty, v přízemí potom dvě garáže a dílna.

K dalším rozsáhlým úpravám bylo přistoupeno v roce 2004. Po delší dobu zatékalo do fasády z potrubí vedoucího srážkovou vodu ze střechy do kanalizace,

při prudkém dešti nestačila někdy voda odtékat, přelila se přes oplechování úžlabí střechy a voda protékla do obytných prostor. Častým zatékáním vody na půdu došlo k napadení trámů tvořících strop místnosti v 1. patře hnilobou. Trámy délky přes 7 metrů průřezu 20×20 cm bylo problematické vyměnit bez demontáže střechy, strop byl proto vytvořen z lehkých polystyrenových panelů, do mezer mezi nimi bylo vloženo armování a celý byl zalit betonem.

Na jaře 2005 začala postupná demontáž krovu střechy tvaru do „V“, který pocházel pravděpodobně z počátku 19. století, za současného vyzdění nosných zdí pro střechu novou, pultovou, tentokrát již s odvodem srážkové vody do kanalizace v Uprkově ulici. V 1. patře byla místnost pod novým stropem rozdělena sádkartonovou příčkou s půdorysem do „T“ na dvě místnosti, každá s oknem do náměstí, a na chodbičku, ze které se do místností vstupuje. Z části místnosti, která sloužila jako předsíň bytu, byla vybudována moderní koupelna a WC.

Výměnou střechy s úžlabím uprostřed domu za pultovou vzniklo 2. patro domu. Bylo potřeba tyto prostory zpřístupnit jiným způsobem než starým, úzkým vřetenovým schodištěm. V roce 2007 byl odstraněn strop prostoru schodiště v cihelné části domu a stávající schodiště se třemi příkými rameny bylo prodlouženo o další dvě příčná ramena.

Fasáda, poškozená zatékající vodou (obr. 34) byla zásadně zrenovována v roce 2012. Při odstraňování odpadajících částí fasády bylo zjištěno, že pilastry a římsy již nejsou spojeny s kamennými zdmi domu, že se pojivo již rozpadlo a tyto plastické části hrozí pádem do náměstí. Pomocí velkého množství plochých hmoždinek byly všechny tyto plastické prvky fasády připevněny ke zdi domu, chybějící části byly domodelovány podle částí zachovaných a celá fasáda tak byla zkompletována do podoby, jakou měla na začátku 20. století. Protože okna ve 2. patře již nevedla na půdu či na střechu, ale do nově vzniklého obytného patra, byly probourány původní okenní otvory a byla do nich osazena nová dřevěná kastlová okna. Při této příležitosti byla identická okna osazena i v 1. patře, jednak proto, aby byla v celém průčelí domu okna stejná, ale i proto, že šedesát let stará okna v 1. patře byla již zkroucená a netěsnila. Celá fasáda potom dostala finální barevnou úpravu podle požadavků a představ odboru památkové péče Magistrátu města Prostějova (obr. 35).

3 Závěr

Cílem práce bylo zpracování historie domu U Anděla Strážce. V první kapitole byly specifikovány použité informační zdroje, v druhé kapitole byla nejprve zmíněna historie měšťanských a právovárečných domů v Prostějově, následně byl zpracován rozbor domu, tedy popis současného stavebního stavu. V další části této kapitoly byla zpracována posloupnost majitelů domu od prvního doloženého v 16. století až do současnosti. Zpracováním materiálů uložených v archivu stavebního úřadu a ze vzpomínek obyvatel domu byla v další části této kapitoly zpracována stavební historie domu od konce 19. století.

Práce by měla doplnit poznatky o historii měšťanských právovárečných domů v Prostějově a ukázat na historickou hodnotu domu. Je to zvláště významné již jen z toho pohledu, že jen měsíce dělily dům od jeho zániku a mohl s ním zmizet jeden ze svědků historie města.

Přestože jsem se snažil o využití maximálního dostupného množství materiálů, mohou se ještě v nějakém archivu najít další informace, doplňující obsah práce. Jen záznamů v purkrechních trhových a pozemkových knihách je 59 stran, zcela jistě jsou v nich další zajímavé informace, které si ale vyžádají množství času k přečtení záznamů psaných často těžko rozluštitelným rukopisem. Další cenné poznatky by mohla obsahovat hliněná podlaha sklepa. Pokud sklep pochází z počátků zástavby města, mohou v ní být nedotčené vrstvy z jeho nejstarších dějin. Také studna na dvoře by při odčerpání vody a vybrání usazenin mohla pomoci nálezů v nich upřesnit dataci jejího vzniku.

Práce je významná i pro naši rodinu, která dům vlastní po nejdelší dobu, již téměř sto let. Poznali jsme jejím prostřednictvím osobnosti, které procházeli stejnými prostorami jako my před mnoha desetiletími i staletími. Některé z nich zanechali svoji výraznou stopu i v dějinách města a jeho veřejném životě, jako kožešník Albrecht, Jiřík Luštěnský, Bartoloměj Zvolenský, lékárník Gebauer, rezník Paukert a další.

4 Literatura a prameny

Literatura

KOKOJANOVÁ, M. Přírůstek hmotných památek prostějovského kožešnického cechu. In: *Zpravodaj Muzea Prostějovska*, 1993, č. 1, s. 39-43.

KÜHNDEL, J. Právovárečné měšťanstvo v Prostějově. In: *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané*. Prostějov, roč. VIII. 1931, s. 95–124.

KÜHNDEL, J. Prostějovské domy. In: *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané*. Prostějov, roč. IX. 1932, s. 106–124.

KÜHNDEL, J. Prostějovské domy (pokračování). In: *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané*. Prostějov, roč. X. 1933, s. 90–100.

KÜHNDEL, J. Prostějovští kožišníci. In: *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané*. Prostějov, roč. XVI. 1939, s. 28–68.

KÜHNDEL, J. Jak se dříve stavivalo. In: *Vlastivědný sborník pro mládež župy olomoucké*. Roč. III. 1924–1925, s. 115-116, s. 136-138.

KÜHNDEL, J. Nejstarší městská kniha prostějovská. In: *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané*. Prostějov, roč. VI. 1929, s. 56–137.

KÜHNDEL, J. *Dům „U zeleného stromu“ – Prostějovská kořalka.*. Prostějov, 1931

KÜHNDEL, J. *Dům U zlaté studny*. Prostějov, 1934

KÜHNDEL, J. *Dům U tří zajíců vypravuje*. Prostějov, 1940

FRÖML, F. Dějiny lékáren v okrese Prostějov s přihlédnutím k dějinám zdravotnictví. Prostějov, 1973. Rigorózní práce. Farmaceutická fakulta University Karlovy, Ústav dějin farmacie

KARNÝ, L. *Historie prostějovských ulic*. Olomouc: Danal, 1998. ISBN 80-859-7352-9.

PŘÍKRYL, O. *Z těžkých dob Prostějova*. I. díl. Prostějov, 1929.

PŘÍKRYL, O. *Z těžkých dob Prostějova*. II. díl. Prostějov, 1929.

PŘÍKRYL, O. *Z těžkých dob Prostějova*. III. díl. Prostějov, 1930.

PŘÍKRYL, O. *Z těžkých dob Prostějova*. IV. díl. Prostějov, 1930.

PŘÍKRYL, O. *Červánky Prostějova*. I. díl. Prostějov, 1931.

PŘÍKRYL, O. *Červánky Prostějova*. II. díl. Prostějov, 1931.

PŘÍKRYL, O. *Červánky Prostějova*. III. díl. Prostějov, 1931.

PŘÍKRYL, O. *Červánky Prostějova*. IV. díl. Prostějov, 1931.

Prameny

- Knihy pamětní města Prostějova, založeny radním písařem Janem Bělkovským z Ronšova 1583. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 299, sig. A III 1. Stabilní katastr - indikační skici. 1833. Moravský zemský archiv v Brně. Sig. MOR294118330. Dostupné z: www.mza.cz/indikacniskici/
- SEHNALOVÁ, Lenka. Stávaly Prostějovice na Žižkově náměstí? nález zřejmě potvrzuje novou teorii. *Prostějovský týden*. KVARTA, spol. s r. o., 1995, Roč. 5, č. 23 (07.06.1995), s. 2, 1 fot.
- Trhová kniha, svazek A. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 464, sig. B IIa 5
- Trhová kniha, svazek B. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 465, sig. B IIa 6.
- Hlasy z Hané, roč. 35. 1916. č. 88, s. 1
- Knihy purkrechtní založené léta 1582 a znovu převázané léta 1614, svazek C. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 466, sig. B IIa 7.
- Knihy testamentů z let 1533–1585. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 456.
- Knihy příjmů a vydání (1565–1779). Státní okresní archiv Prostějov, Fond Cechy Pv C (kožešníci), inv. č. 31, sig. D III 1.
- Činže svatojiřská, Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 218, sig. A II 1
- Purkrechtní registra města Prostějova zařazený za písaře radního Václava Trávníckého ze Stichovic, svazek D. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 467, sig. B IIa 8.
- Trhová kniha, svazek E. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 467, sig. B IIa 9.
- Trhová kniha, svazek L. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 474, sig. B IIa 15.
- Trhová kniha, svazek T. Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 482, sig. B IIa 23.
- Rejstřík změn držby domů ve vnitřním městě, Státní okresní archiv Prostějov, Fond AMP, inv. č. 501, sig. B IIa 42.
- Hlavní pozemková kniha pro Prostějov – vnitřní město, díl I. Fond OS Prostějov, neinventarizováno 322.
- Krajský soud Olomouc – firemní spisy, díl II. - Gebauer B. Wilhelm, Apotheke VII 1873/36 Prostějov, sig. JdIII159, inv. č. 95
- Krajský soud Olomouc – firemní spisy, díl III. - W.R. Gebauer, Apotheke, Prostějov Prostějov, sig. AII253, inv. č. 2037
- Archiv stavebního úřadu Magistrátu města Prostějova, karta 89
- Státní okresní archiv Prostějov, Fond Okresního úřadu Prostějov – III. díl. Spisy 1855–1945, inv. č. 1069, sig. 2-399
- Státní okresní archiv Prostějov, Fond Okresního úřadu Prostějov, všeobecná registratura – signatura G, inv. č. 4280, sig. 11741, č.j. 226

- Hlasy z Hané*. Prostějov, 1882, **1**(11).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1883, **2**(45).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1884, **3**(102).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1884, **3**(103).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1885, **4**(69).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1892, **11**(1).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1892, **11**(39).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1892, **11**(45).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1892, **11**(46).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1895, **14**(24).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1897, **16**(1).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1902, **21**(79).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1905, **24**(116).
Hlasy z Hané. Prostějov, 1917, **36**(23).

Prameny elektronické

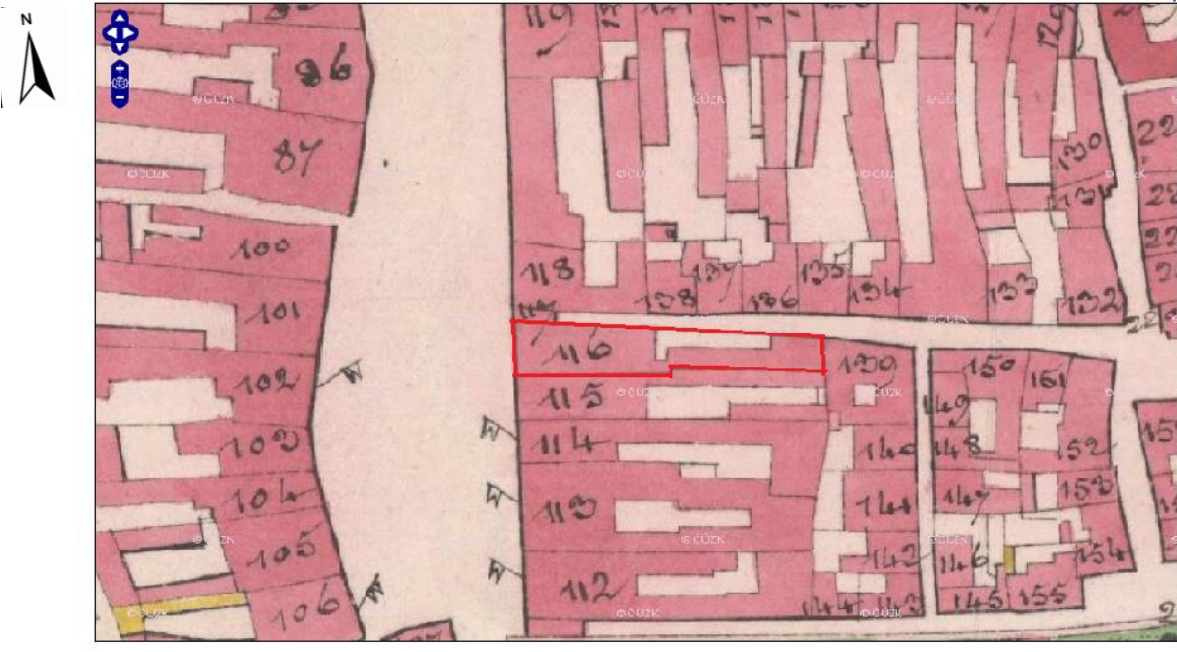
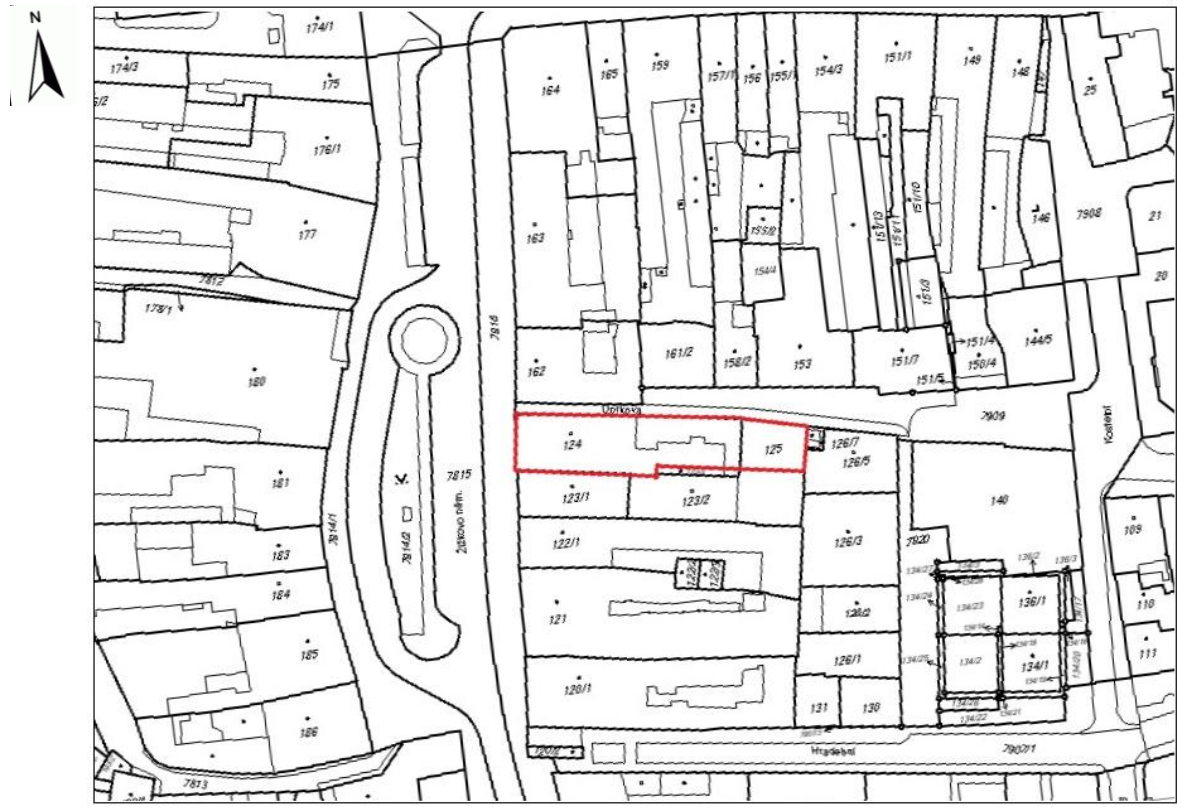
Matrika narozených, Prostějov u sv. Kříže 1826–1832, sig.9508. *Acta Publica* [online]. Brno: Moravský zemský archiv Brno, 2010 [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/5976/>

Matrika zemřelých, Prostějov u sv. Kříže 1911–1918, sig.9575. *Acta Publica* [online]. Brno: Moravský zemský archiv Brno, 2010 [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/763/>

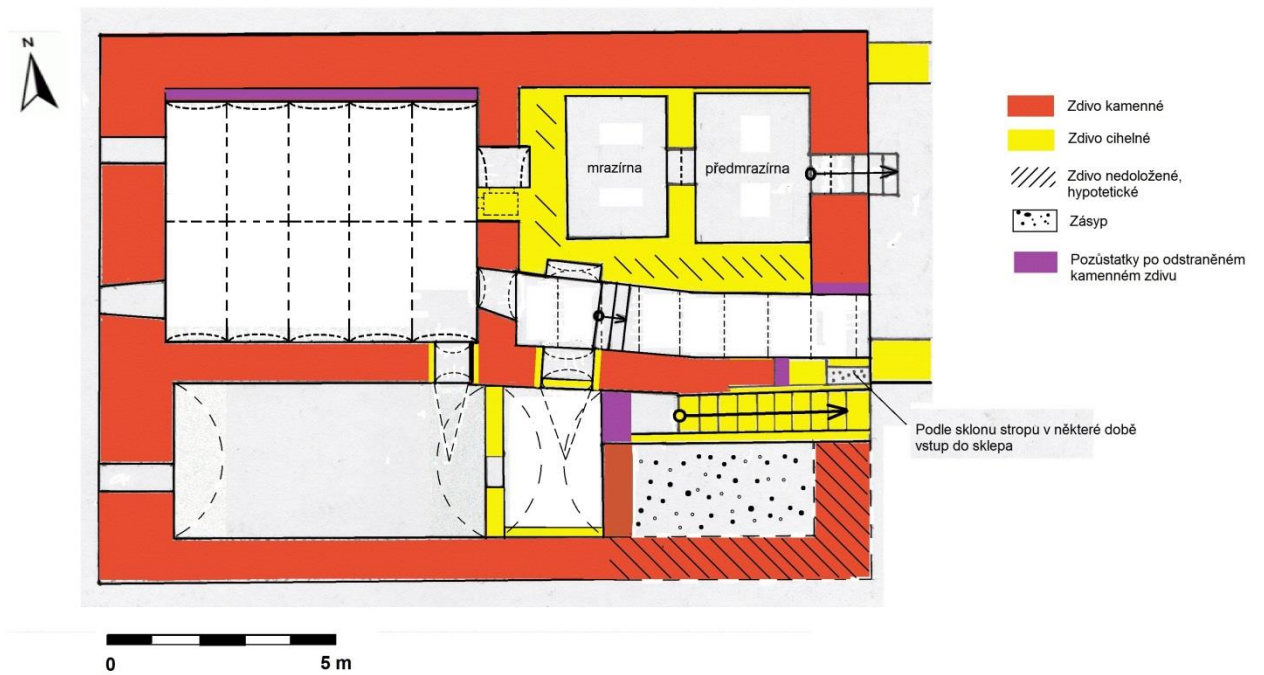
Matrika narozených, Lechovice 1836–1870, sig.7056. *Archivní vademecum* [online]. Opava: Zemský archiv v Opavě, 2014 [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://repo.archives.cz/zoomify_viewer/

ŠKABRADA, Jiří. RP II - historické konstrukce a materiály: Přehled užití konstrukcí podle časových období. In: *ČVUT - Fakulta architektury* [online]. Praha [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://web.cvut.cz/fa/predmety/rp2/>

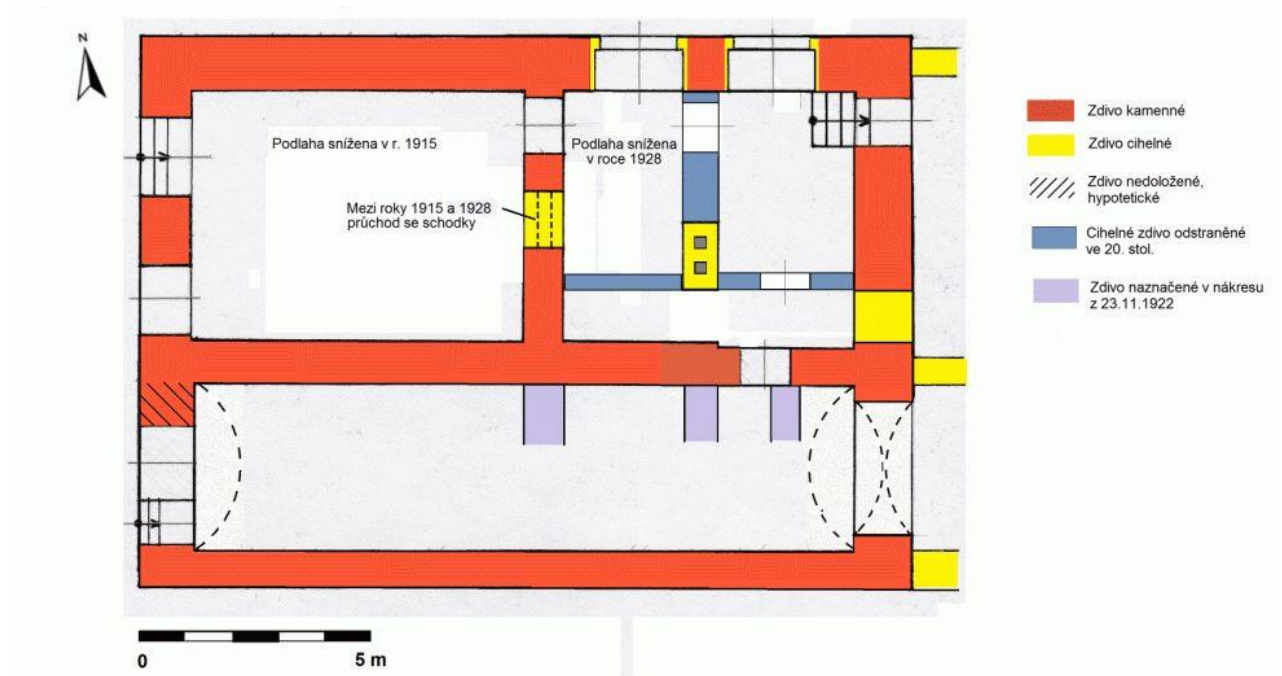
Přílohy

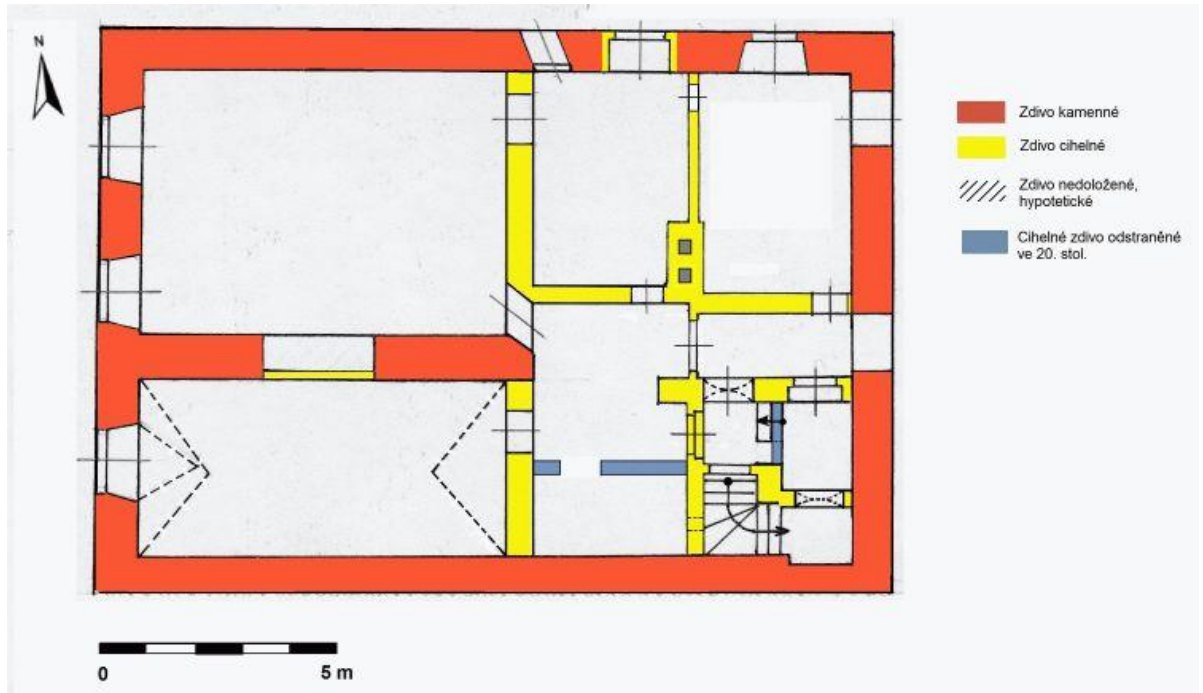
Obr. 1 Pozemek domu podle katastrální mapy v roce 2016 a v roce 1833

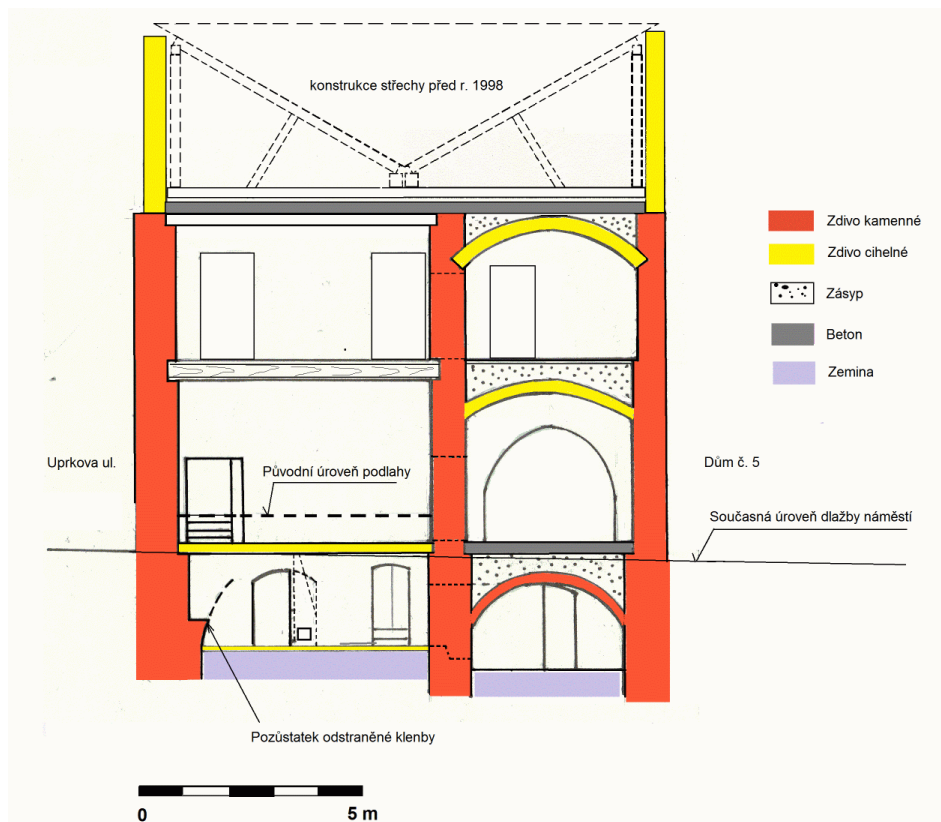
Obr. 2 Půdorys zdí ve sklepě kamenné části domu

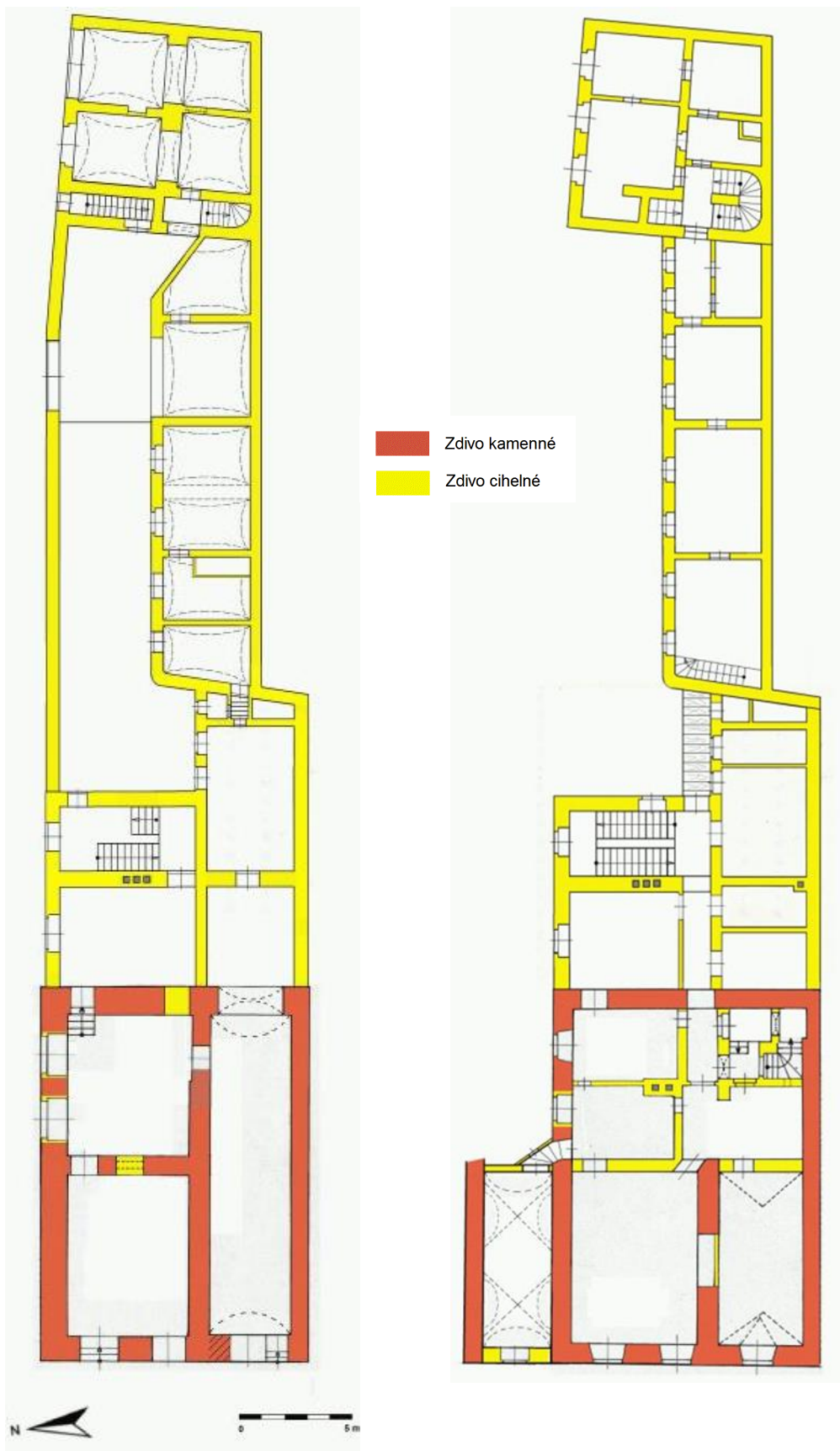
Obr. 3 Půdorys zdí v přízemí kamenné části domu

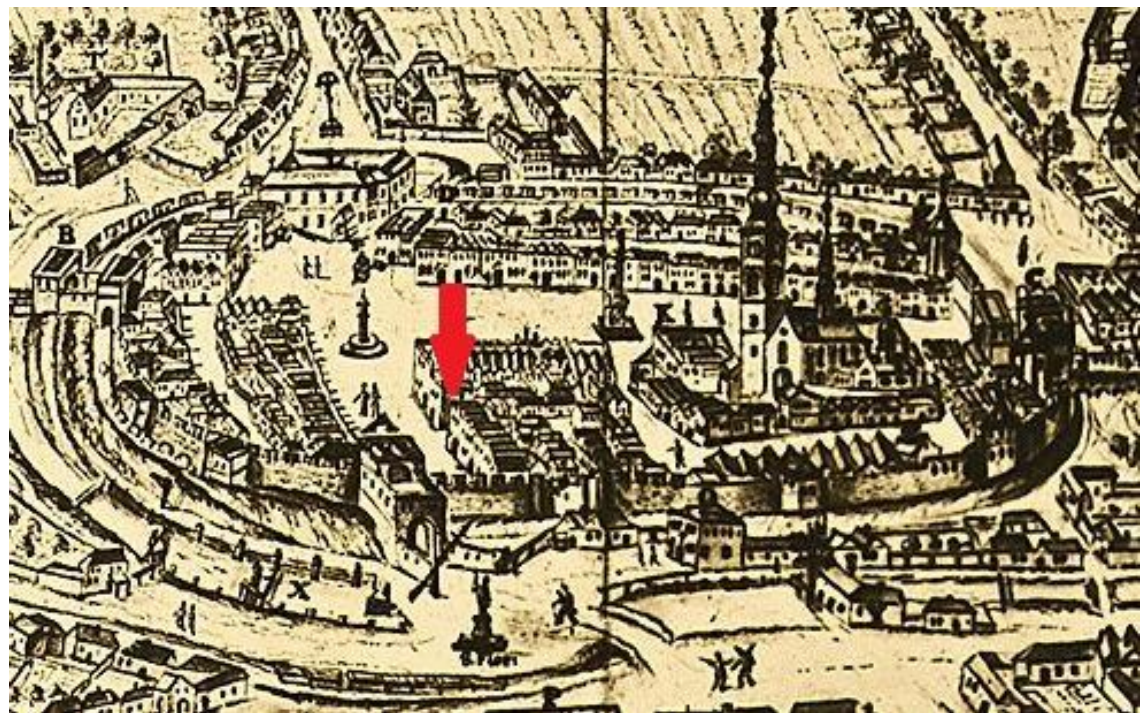
Obr. 4 Půdorys zdí v patře kamenné části domu

Obr. 5 Průřez zdmi kamenné části domu

Obr. 6 Půdorys přízemí a patra celého domu podle stavu v roce 1988

Obr. 7 Ulička vedle domu na dobovém zobrazení v r. 1697 a 1728

Obr. 8 Kamenné zdivo na schodech na půdu a obvodové zdivo z Uprkovy ulice s kleštinami

Obr. 9 Kombinace kamenného a cihelného zdiva ve sklepě, klenba sklepa

Obr. 10 Pozůstatek po odstraněné klenbě sklepa

Obr. 11 Náhrobník Albrechta kožešníka z roku 1571 v kapli Nejsvětější Trojice

Změna místnosti.

P. T. obecnstvu uvádím tímto v známost, že má

LÉKARNA
„u anděla strážce“

počínají 1. srpnem ve vedlejším domě č. 4. na horním náměstí se nalézá.

S úctou
Vilém Gebauer.

**Zavedení nedělního klidu
v prostějovských lékárnách.**

Výnosem c. k. místodržitelství bylo povoleno částečně zavedení nedělního klidu v Prostějovských lékárnách.
Proto dovolujeme si my Prostějovští lékárníci upozorniti ctěné obecnstvo na to, že

od neděle dne 13. t. m. počínaje
bude pro všechny neděle otevřena jen jedna lékárna od 1. hodiny odpoledne do 7 hodin v pondělí ráno.
Léky budou se vydávati jediné v uvedené lékárně, kdežto ostatní dvě zůstanou zavřeny.

Vilém Gebauer. Frant. Knapp.
Frant. Kocourek. (U MIL. BRATŘI.)

Lékárna u anděla strážce.

Vilém Gebauer oznamuje, že pronajal lékárnu svému dlouholetému spolupracovníku panu magistru farmacie
ALBERTU KUNATHOVI.

Týž děkuje zároveň ctěnému obecnstvu města Prostějova a okolí za důvěru, která mu po 37 let prokazována byla a odporučuje co nejlépe svého nástupce, který mu po 18 roků nepřetržitě po boku stál. **Vilém Gebauer.**

Navazuje na hořejší oznámení, dovoluji si na ctěné obecnstvo města Prostějova a okolí zdvořilou žádost vznésti, by mne v pádu potřeby svou přízní počtilo.

Mr. ALBERT KUNATH,
nájemce lékárny.

Lékárna
„U anděla strážce“.

●●●●●●●●●●

Nájemce
Mr. Albert Kunath
v Prostějově.

Upozornění.

P. T. obecnstvo se upozorňuje, že po příkladu jiných měst (Olomouce, Kroměříže atd.) zavedena bude i v Prostějově v lékárnách střídavá služba noční tím způsobem, že **vždy po celý týden od 8. hodin večer do 7. hod. ráno pouze jedna lékárna bude léky vydávati.**

Lékárna léky vydávající bude celou noc osvětlena a u lékáren majících klid, vyvěšena tabulka oznamující, která lékárna léky vydává.

Odpolední klid, který býval dosud jen v neděli, zaveden bude i o svátcích, o kterých budou odpoledne pouze v té lékárně léky vydávány, na kterou týdenní služba noční připadá.

Příští týden od 10. do 16. t. m. vydává (od 8 večer do 7 ráno) léky pouze lékárna Mil. Bratří.

Primární lékař
MUDr. Jaros. Mathon,

býv. operatér chirurgické kliniky
dv. rady Alberta
a kliniky pro ženské nemoce a porodnictví
dv. rady Chrobáka ve Vídni,
udílí lékařskou radu v Prostějově
prozatím
na Žerotínově náměstí č. 4.
(Vchod z Koželužské ulice.)

Obr. 12 Inzeráty v Hlasech z Hané

Obr. 13 Studna na dvoře

Obr. 14 Střešní tašky z r. 1820

Obr. 15 Označení plechu střechy a jeho přepravní lístek z vlaku

Obr. 16 Fotografie části domu asi z roku 1897 (Zdroj: Muzeum a galerie v Prostějově)

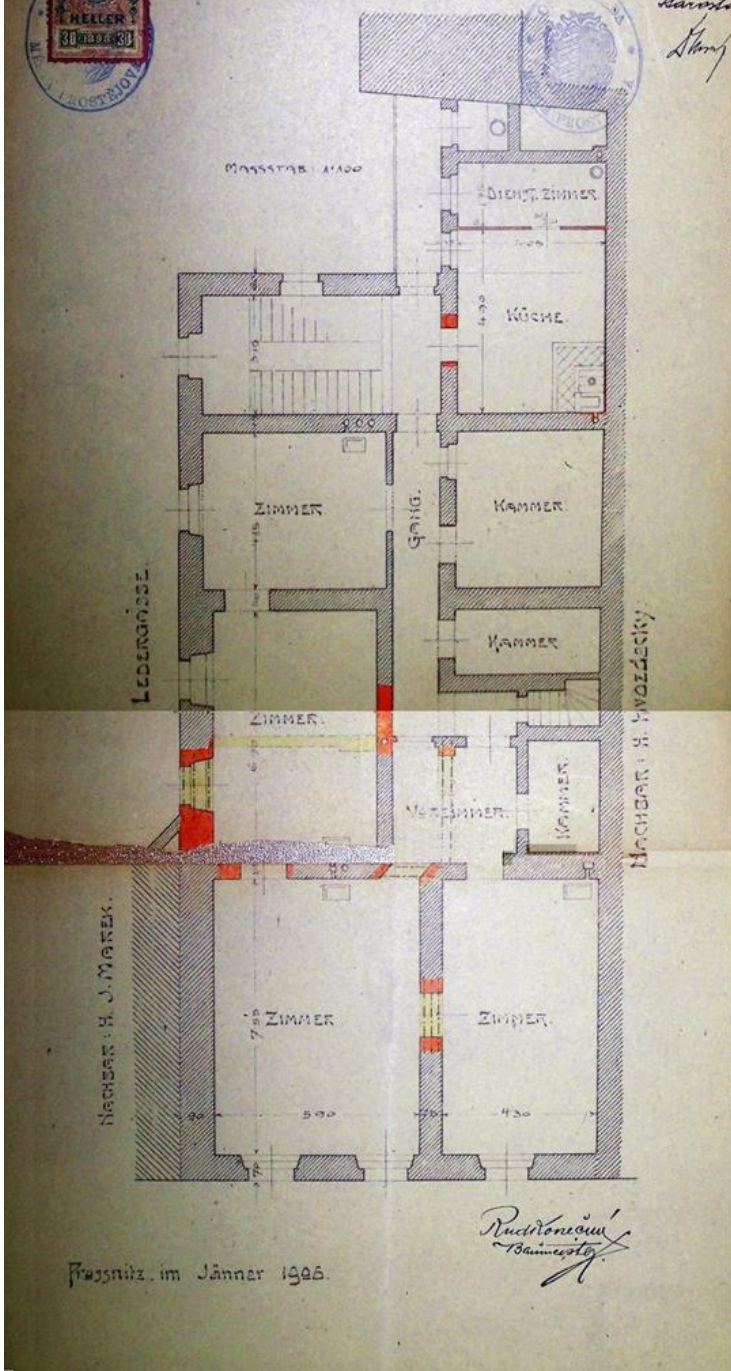
Obr. 17 Fotografie domu asi z roku 1910 (Zdroj: Prostějov na starých pohlednicích, s.71)

Plan

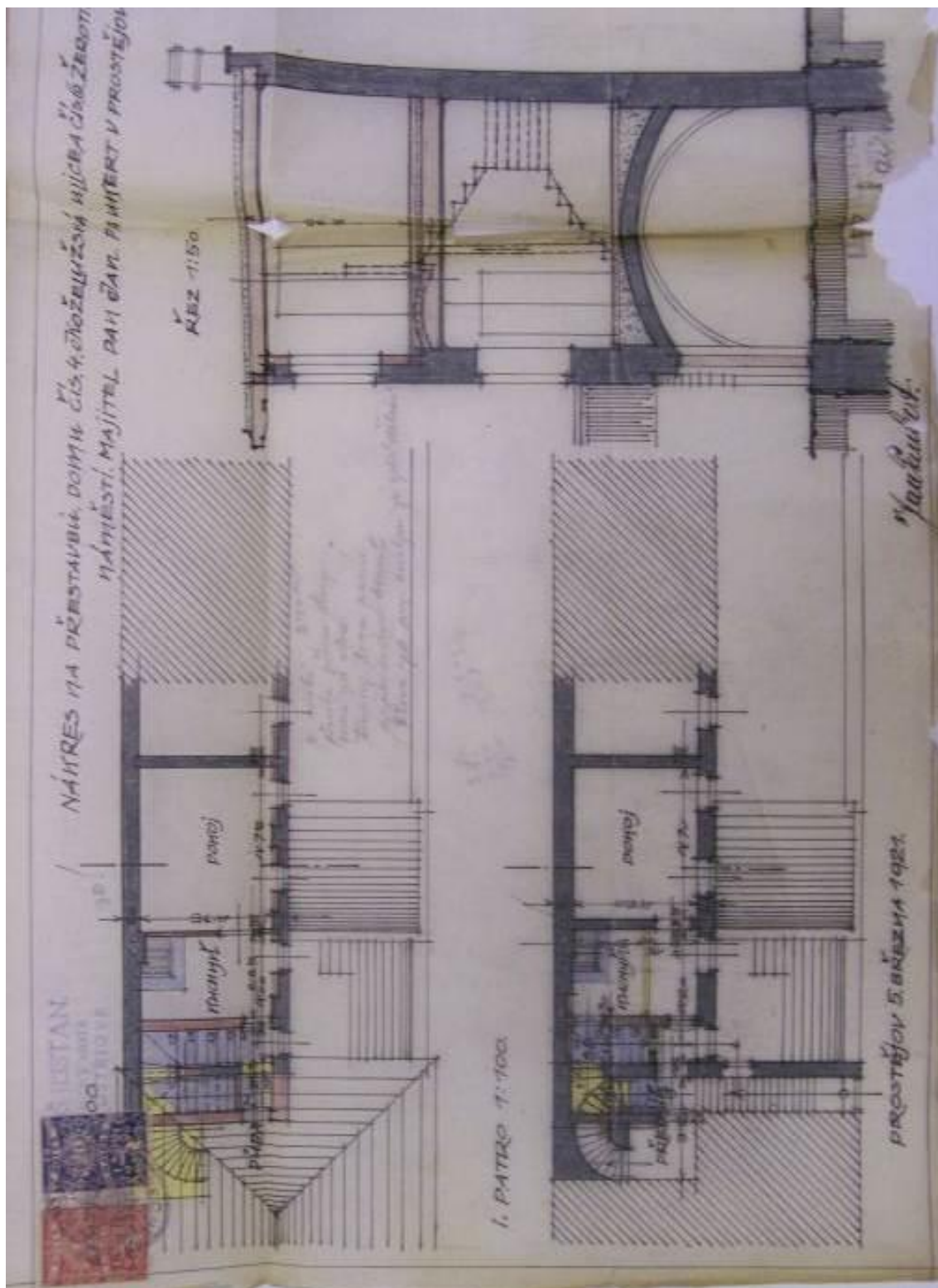
zur Herstellung eines Fensters gegen die Le-
dergasse und Vernahme von kleinen Adaptierungen
im Stadthause N° 4 dem H. W. Gebauer gehörig.

I. Stock.

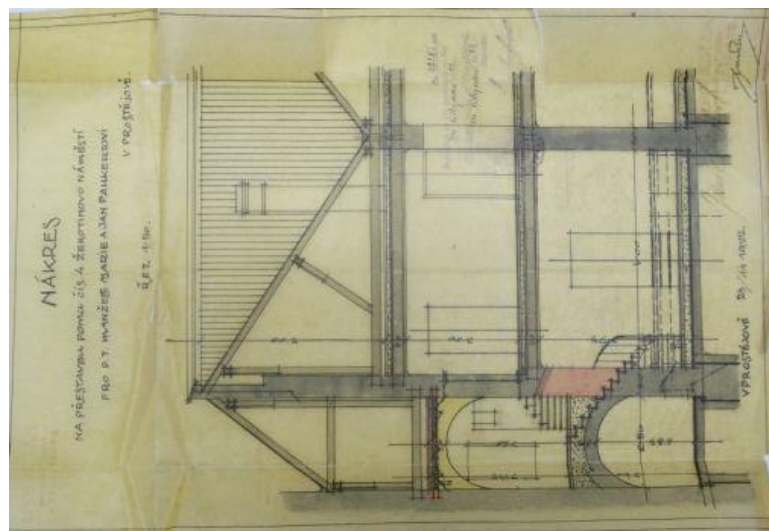
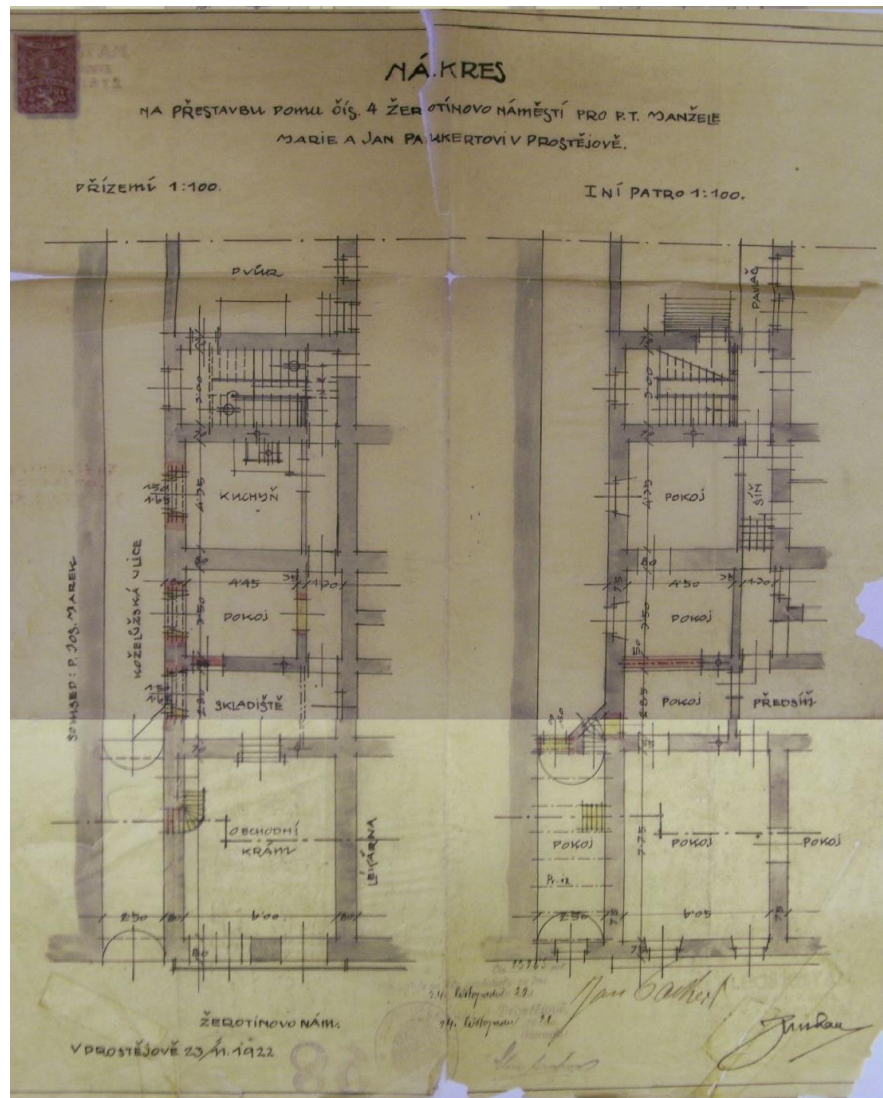
*Gr. 803/2
Schubriegel etc. gemacht
je ein 30. Januar 1906.
Stöckelrad - bester
dus 17. Januar 1906
Karrn
Stumpf*

Obr. 18 Plán bytu v 1. patře z roku 1906

Obr. 20 Plán úprav domu v Koželužské ulici v roce 1921

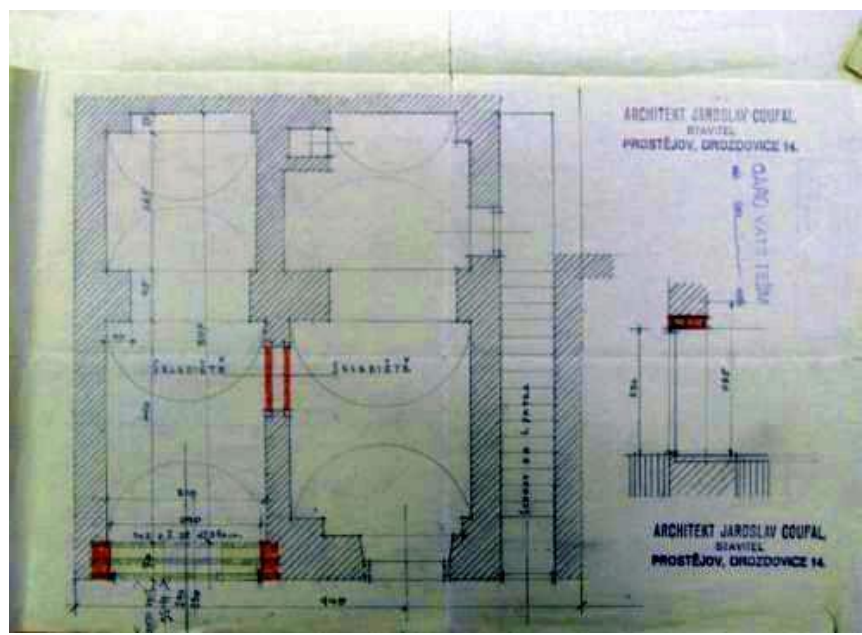
Obr. 21 Plán úprav domu Žerotínovo nám. 4 v roce 1922

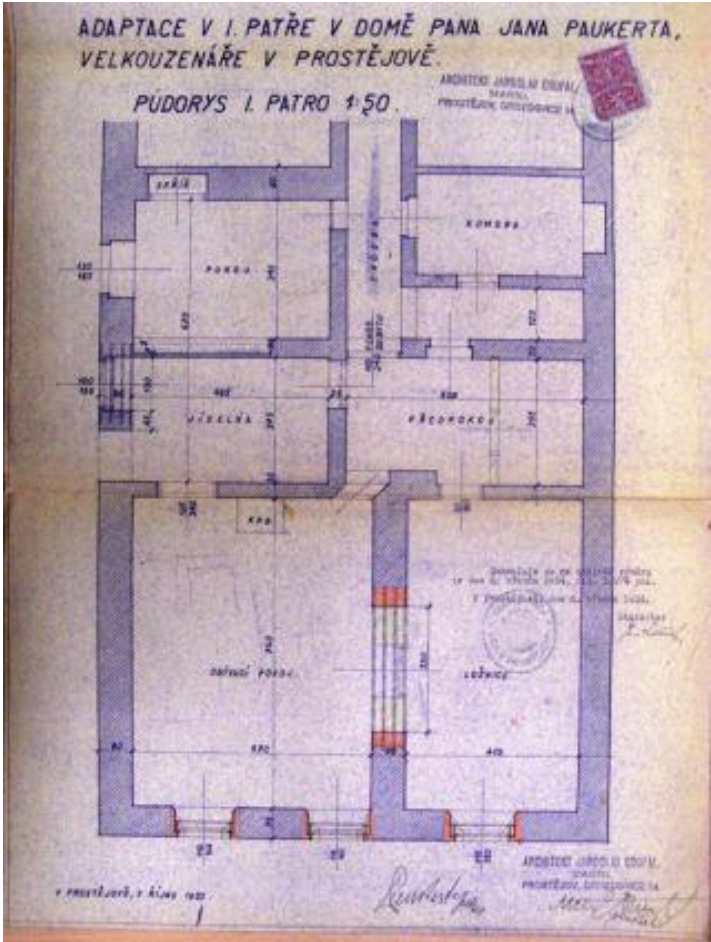
Obr. 22 Fotografie domu U Anděla Strážce z roku 1926 (Zdroj: Státní okresní archiv Prostějov)

Obr. 23 Portál firmy Paukert a firmy Gazárek

Obr. 24 Nákres pro zřízení garáže v domě Brecherova ul. č. 2

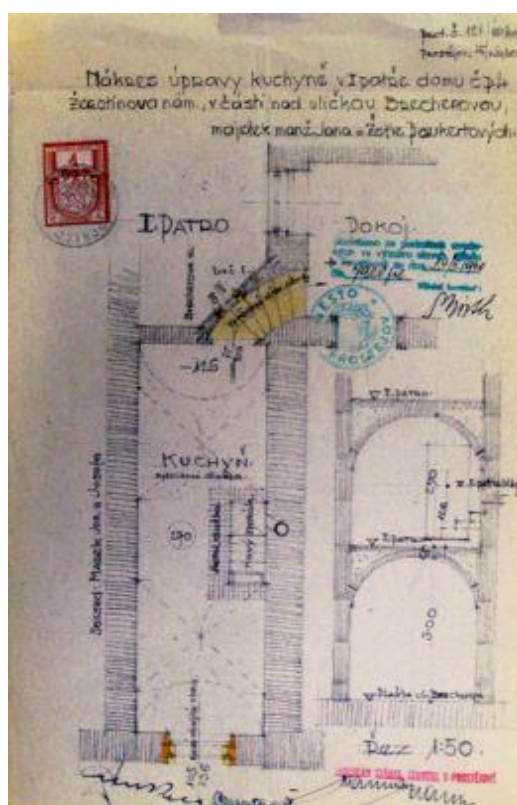

Obr. 25 Půd-
v 1. patře po
v roce 1934

rys bytu
adaptaci

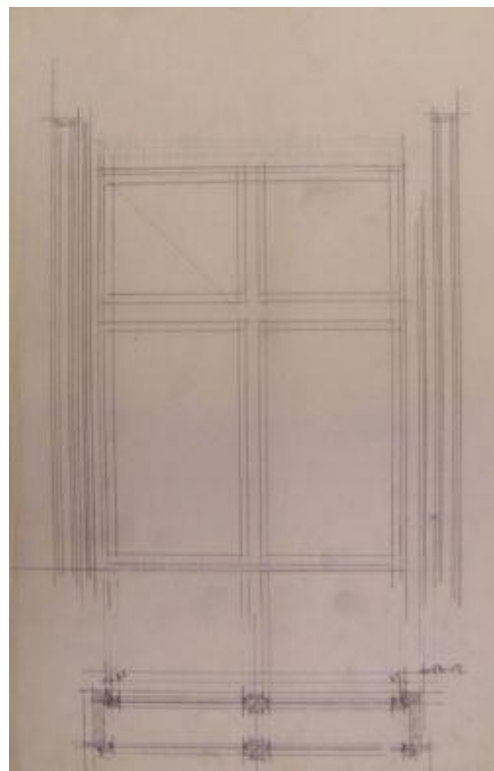
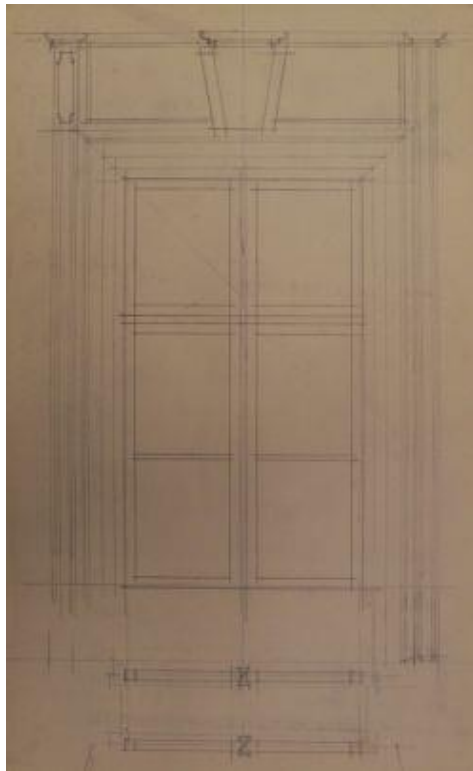
Obr. 26 Průchod z domu do místnosti nad Uprkovou ul.

Obr. 27 Úprava místnosti nad průchodem do Uprkovy ul.

Obr. 28 Klenba místnosti nad průchodem do Uprkovy ul.

Obr. 29 Náčrtek starých (vlevo) a nových oken do náměstí

Obr. 30 Domovní znamení (rozměr 33×48 cm)

Obr. 31 Zaslepení oken 2. patra po úpravě v roce 1981

Obr. 32 Plánovaný obchodně-bytový komplex

Obr. 33 Fasáda před začátkem renovace

Obr. 34 Současný vzhled fasády po renovaci